

EXPERT-GRUP și ADEPT

Autori:

**Valeriu PROHNIȚCHI
Alexandru OPRUNENCO**

**Igor BOȚAN
Iurie GOTIȘAN
Sergiu BUȘCANEANU**

EUROMONITOR

Numărul 1 (6), Ediția II

**Planul de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova:
Evaluarea progresului în Trimestrul I, 2007**

*Acest raport apare cu sprijinul financiar al
Fundației Soros-Moldova*

în cadrul proiectului

*Planul de Acțiuni Uniunea Europeană - Republica Moldova:
document accesibil publicului
(Ediția II)*

*Implementat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT și
Centrul Analitic EXPERT-GRUP*

Notă: Autorii au realizat acest raport cu bună-credință și cu bune intenții. Numai autorii sînt responsabili de afirmațiile și concluziile expuse, care nu sînt în mod necesar împărtășite de Fundația Soros-Moldova, Guvernul Republicii Moldova sau alte instituții menționate în raport.

Cuprins:

ABREVIERI ȘI ACRONIME	4
METODOLOGIE	5
SUMAR.....	6
1. INSTITUȚII DEMOCRATICE.....	8
2. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE	15
3. CONFLICTUL TRANSNISTREAN.....	23
4. JUSTIȚIA.....	26
5. DEZVOLTARE ȘI REFORME ECONOMICE	30
6. DEZVOLTARE ȘI REFORME SOCIALE.....	33
7. COMERȚUL INTERNAȚIONAL.....	35
8. CLIMATUL DE AFACERI.....	38
9. INSTITUȚIILE PIEȚEI	40
10. CONTROLUL FRONTIEREI ȘI MANAGEMENTUL MIGRAȚIUNII	41
11. COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE	45
DESPRE PROIECT ȘI ORGANIZAȚII	48

Lista grilelor de monitorizare:

GRILA DE MONITORIZARE 1. INSTITUȚII DEMOCRATICE	14
GRILA DE MONITORIZARE 2. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE.....	21
GRILA DE MONITORIZARE 3. CONFLICTUL TRANSNISTREAN	25
GRILA DE MONITORIZARE 4. JUSTIȚIA	29
GRILA DE MONITORIZARE 5. DEZVOLTARE ȘI REFORME ECONOMICE.....	32
GRILA DE MONITORIZARE 6. DEZVOLTARE ȘI REFORME SOCIALE	34
GRILA DE MONITORIZARE 7. COMERȚUL INTERNAȚIONAL.....	37
GRILA DE MONITORIZARE 8. CLIMATUL DE AFACERI.....	39
GRILA DE MONITORIZARE 10. CONTROLUL FRONTIEREI ȘI MANAGEMENTUL MIGRAȚIUNII	44
GRILA DE MONITORIZARE 11. COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE.....	47

ABREVIERI ȘI ACRONIME

APC – Acordul de Parteneriat și Cooperare;
APCE – Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei;
BNM – Banca Națională a Moldovei;
BNMI – Biroul Național pentru Migrațiune;
CCTP – Centrul pentru combaterea traficului de persoane;
EUBAM – Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina;
BNS – Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova;
CDOM – Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova;
CE – Comisia Europeană;
CEC – Comisia Electorală Centrală;
CEDO – Curtea Europeană pentru Drepturile Omului;
CoE – Consiliul Europei;
CSI – Comunitatea Statelor Independente;
CSJ – Curtea Supremă de Justiție;
MAI – Ministerul Afacerilor Interne;
MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
MDI – Ministerul Dezvoltării Informaționale;
OIM – Organizația Internațională pentru Migrațiune;
OSCE – Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa;
PAUERM – Planul de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova
PRGF – *engl. Poverty Reduction and Growth Facility*, Mecanismul de Reducere a Sărăciei și Creștere Economică;
PG – Procuratura Generală;
PSESE – Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est;
RM – Republica Moldova;
SCERS – Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei;
UE – Uniunea Europeană;
USD – dolar SUA;

METODOLOGIE

Rapoartele din seria „Euromonitor” au drept obiectiv monitorizarea independentă și obiectivă a procesului de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Trimestrial sînt monitorizate acțiunile adoptate și implementate de ambele părți semnatare ale Planului.

În anul 2007 seria de Euromonitoare apare cu suportul Fundației Soros-Moldova în cadrul proiectului „Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană: document accesibil publicului (faza II)”. Metodologia de monitorizare nu a suferit schimbări esențiale comparativ cu cele 5 ediții ale Euromonitorului care au reflectat evoluțiile din 2006. Schimbările principale țin de structura publicației. Începând cu numărul 7 capitolul „Controlul frontierei” va deveni parte a capitolului „Conflictul transnistrean”. „Managementul migrațiunii” cu capitolul consacrat „Combaterii traficului de ființe umane”. Separat de reformele economice vor fi analizate cele din sfera socială. De asemenea, separat vor fi analizate instituțiile pieței și climatul de afaceri. Astfel, începând cu numărul 7 domeniile principale în care este evaluat progresul implementării Planului de Acțiuni vor fi:

1. Instituțiile democratice;
2. Conflictul transnistrean și controlul frontierei;
3. Consolidarea capacității administrative;
4. Justiția;
5. Dezvoltarea și reformele economice;
6. Dezvoltarea și reformele sociale
7. Comerțul internațional;
8. Climatul de afaceri;
9. Instituțiile pieței
10. Managementul migrației și combaterea traficului de ființe umane;

Autorii au încercat să identifice cele mai importante, după părerea lor, progrese și eșecuri. Dar aceasta nu exclude ca anumite segmente sau realizări importante să fi rămas în afara analizei. Pentru evaluarea progresului autorii au elaborat o listă de indicatori calitativi și cantitativi pentru fiecare domeniu. În acest context, au fost consultați experți independenți în domeniu. Indicatorii cantitativi au fost preluați din surse oficiale de informații statistice, precum și din alte rapoarte naționale și internaționale. Indicatorii calitativi au fost cuantificați pe baza evaluărilor de experți sau au fost făcute evaluări individuale de către autori. Fiecare indicator a fost evaluat pe scara de la -2 la +2, după cum urmează:

- 2 regres major
- 1 regres moderat
- 0 nu au fost schimbări
- +1 progres moderat
- +2 progres major

În cazul interviuării experților, progresul a fost calculat ca medie simplă a evaluărilor date de aceștia. Evoluția indicatorilor pentru fiecare domeniu este indicată în grila de monitorizare corespunzătoare. În grilă este indicată dinamica din trimestrul I al anului 2007, factorii care au condiționat această dinamică, impactul practic al evoluțiilor observate, circumstanțele care favorizează progresul pe viitor, riscurile care ar putea să compromită progresul, precum și expresia cantitativă care cuantifică progresul.

Planul de Acțiuni este un document formulat în termeni destul de ambigui. El reprezintă mai degrabă o strategie (neterminată), decît un plan de acțiuni propriu-zis. Deși, în funcție de circumstanțe, formulările ambigue și lipsa unor indicatori clari ar putea fi politic avantajoase, această situație complică enorm de mult un proces de monitorizare cuprinzător și obiectiv.

Prin urmare, lista de indicatori care a fost formulată de autori pentru a monitoriza evoluția Planului rămîne în continuare deschisă pentru dezbateri și sugestii din partea publicului.

În primul trimestru al anului 2007, în domeniul **instituțiilor democratice** s-a constatat un oarecare regres. Au continuat practicile de încălcare a drepturilor omului. Moldova a fost condamnată în alte 10 cazuri de către CEDO. Au apărut unele obstacole în măsură să influențeze participarea unor partide de opoziție la alegerile locale din 2007. Un regres important a fost constatat în domeniul mass-media. Comportamentul poliției față de reprezentanții unor instituții de presă se constituie într-un exemplu clar de intimidare a acestora. Unele evoluții moderat pozitive se constată în cooperarea autorităților cu societatea civilă și CoE.

Procesul de negocieri în **problema transnistreană** în format „5+2” a rămas blocat. Singurul succes palpabil a fost realizat în privința securizării frontierei moldo-ucrainene pe segmentul transnistrean, lucru realizat cu suportul Misiunii UE de Asistență la Frontieră. Agenții economici transnistreni obțin acces mai larg la preferințele comerciale europene în contextul introducerii regimului vamal unificat moldo-ucrainean. Anumite progrese se constată în cooperarea directă dintre UE și Moldova vizavi de problema transnistreană. În particular, UE a extins interdicția de călătorie pentru 17 lideri transnistreni.

În sfera **capacității administrative** s-au observat unele evoluții pozitive în ceea ce privește reforma administrativă și eficiența administrativă. Însă, în ceea ce privește depolitizarea administrației publice, situația se nu a evoluat, dimpotrivă, se atestă o agravare, generată în mare parte de apropiatele alegeri locale generale. Se atestă cazuri de descurajare și chiar persecutare a persoanelor care nu cooperează cu partidul de guvernământ sau nu au acoperire politică suficientă, iar cei protejați politic capătă și protecție juridică.

Domeniul reformării **justiției** a fost marcat de unele evenimente pozitive, dar evoluțiile nu sînt suficiente. Se dezvoltă mai intens domeniul căilor alternative de soluționare a litigiilor, este elaborată o nouă lege a medierii. Se observă unele încercări de a aborda mai activ eficiența procuraturii. Unii indicatori ai situației în penitenciare se îmbunătățesc, sînt lansate noi proiecte de reintegrare socială și asistență a deținuților. Totuși, situația și imaginea justiției naționale este considerabil erodată de creșterea numărului de condamnări la CEDO, finanțarea insuficientă, corupția din sistem, comportamentul exponenților justiției. În continuare se atestă cazuri de presiuni asupra judecătorilor, nu este asigurată executarea rapidă și plenară a deciziilor judecătorești.

Dezvoltarea economică a fost compromisă de recesiunea industrială și continuarea conflictului comercial cu Rusia. Recesiunea industrială agravează dezechilibrele structurale ale economiei moldovenești, sărăcia și inegalitatea veniturilor. Deși continuă creșterea salariului real, nu poate fi omisă cu vederea scăderea capacității de cumpărare a salariului în industrie, învățământ și sănătate. Pe balanța pozitivă este stabilitatea macroeconomică asigurată de prezența activă a BNM pe piața monetară, operațiunile sale de sterilizare reducând, dar nu eliminând definitiv, riscurile inflaționiste. Deosebit de îngrijorătoare este creșterea prețurilor producătorilor industriali cu 19%, constatată în luna februarie. De asemenea, nu poate fi omis cu vederea faptul că în primul trimestru a crescut esențial numărul de hotărâri guvernamentale de alocare a resurselor financiare pentru destinații și proiecte dubioase și lipsite de transparență.

În sfera **dezvoltării sociale**, un element care a subminat realizările anterioare este dialogul social, mai bine zis absența acestuia. Guvernarea a adoptat două decizii extrem de sensibile – amânarea majorării salariilor pentru unele categorii bugetare și anularea regimului de patentă de întreprinzător pentru unele activități comerciale – fără a purta consultații deschise și sincere cu categoriile vizate de aceste decizii. În sfera educației au fost adoptate unele decizii demult necesare: un regulament cu privire la cazarea elevilor și studenților în cămine, metodologia de calcul a tarifelor de cazare și un regulament cu privire la formarea și utilizarea mijloacelor financiare speciale în instituțiile de învățământ. O altă evoluție pozitivă importantă în primul trimestru a fost adoptarea de către Parlament a legii cu privire la combaterea maladiei HIV/SIDA. Ca de obicei, Moldova nu este restantă la capitolul adoptare a legislației, ci la capitolul executare.

Tendențele negative ale **comerțului extern** din primul trimestru al anului curent (creșterea puternică a importurilor și stagnarea exporturilor) au fost și mai pronunțate decât în 2006. Unul din factorii ce a îngrădit creșterea comercială a fost persistența embargoului impus de către Rusia

la importul vinurilor moldovenești. Un progres destul de semnificativ este inițierea procedurilor de acordare a Preferințelor Comerciale Autonome de către UE, ca urmare a atitudinii proactive a diplomației moldovenești, îndeplinirea cerințelor tehnice de bază de către organele de resort din Republica Moldova și disponibilitatea Comisiei Europene de a liberaliza mai mult comerțul cu Republica Moldova. Cel mai semnificativ regres în perioada raportată a fost legat de interzicerea „verbală” de către Agenția Moldova-Vin a exportului de vin în vrac, reacția Belarus-ului care a interzis importurile de vinuri îmbuteliolate și „soluția” găsită pentru reluarea exportului de vin în Belarus.

În domeniul **climatului investițional** prevalează unele rezultatele pozitive, dar foarte moderate. În primul rând, trebuie de menționat numirea de către Parlament a directorului și vicedirectorilor ai Agenției Naționale de Protecție a Concurenței. Chiar dacă ANCP încă nu este pe deplin funcțională, după o perioadă lungă de stagnare a reformei, această decizie este îmbucurătoare. În primul trimestru a fost adoptată Strategia cu privire la reforma cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător. Din păcate, nu s-a constatat nici un progres esențial în continuarea efectivă a reformei regulatorii.

La capitolul **controlul frontierei** au fost atinse mai multe progrese în domeniul asigurării controlului asupra segmentului transnistrean al frontierei moldo-ucrainene, monitorizarea și evaluarea fenomenului migraționist și facilitarea regimului de vize cu UE. Din partea UE, progresul în constituirea centrului comun de vize a fost remarcabil. Mai puțin remarcabil a fost progresul în instruirea și modernizarea serviciului de grăniceri. Factorul principal de stagnare a reformei este tergiversarea legislativă a reformei serviciului. De asemenea, într-o manieră mai lentă decurge procesul de încheiere a acordurilor de readmisie cu țările UE.

Datele cu privire la **traficul de ființe umane** arată că situația nu se schimbă semnificativ spre bine, numărul de persoane traficate rămânând deocamdată înalt. Se manifestă o mai bună colaborare între structurile specializate de monitorizarea și evaluarea traficului de ființe umane și organele de stat, procesarea și sistematizarea datelor rămâne dificilă. S-a îmbunătățit conlucrarea misiunilor internaționale și celor naționale în prevenirea și asistarea victimelor traficului. Mai multe persoane implicate în traficul de ființe umane au fost condamnate la pedepse penale.

1. INSTITUȚII DEMOCRATICE

Constatări generale

În trimestrul unu al anului 2007 a fost adoptat un șir de reglementări cu implicații asupra drepturilor omului. În pofida consolidării cadrului legislativ în acest domeniu, intervin discontinuități la nivelul respectării practice a drepturilor omului. Exemplele de încălcare a acestora rămân frecvente, CEDO condamnând Moldova în alte 10 cauze.

Partide de opoziție întâmpină impedimente în măsură să influențeze participarea lor la alegerile locale din 2007.

Cooperarea autorităților cu societatea civilă continuă. Totodată, acest parteneriat trebuie activizat și consolidat. Se impune, de asemenea, un grad mai mare de receptivitate a autorităților față de recomandările CoE și altor organisme internaționale interesate în funcționarea adecvată a instituțiilor democratice în Moldova.

Situația instituțiilor mass-media a cunoscut în perioada vizată un regres important. Reorganizarea posturilor municipale „Antena C” și „Euro TV Chișinău” s-a produs în lipsa unui consens societal larg, TRM s-a menținut în cadrul unei politici editoriale care favorizează autoritățile, iar comportamentul poliției față de jurnaliștii posturilor PRO-TV Chișinău și DTV se constituie într-un exemplu clar de intimidare a reprezentanților mass-media.

Drepturile omului

Evoluții semnificative

- ☞ Adoptarea **Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal**. Aceasta reglementează condițiile de colectare a informației, păstrare, prelucrare și utilizare a datelor cu caracter personal și are drept scop garantarea protecției dreptului persoanelor fizice la viața privată.
- ☞ Adoptarea de către Guvern a Hotărârii din 21.02.07 pentru aprobarea Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum și achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor. Documentul prevede că valoarea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase din posesie în legătură cu represiunile politice vor fi restituite prin achitarea de compensații, precum și că pentru fiecare persoană executată sau decedată în cadrul sau ca urmare a represiunilor politice va fi acordată o compensație unică în valoare de 540 lei.

Deficiențe și probleme existente

- ☞ Printre cele mai frecvente încălcări ale drepturilor omului documentate de CDOM se numără: ignorarea legislației privind petiționarea, neexecutarea deciziilor judecătorești, aplicarea torturii și tratamentului inuman în activitatea MAI și altor organe de drept, problemele din domeniul sistemului penitenciar¹.
- ☞ Există dificultăți în conlucrarea CDOM cu ministerele Afacerilor Interne; Educației și Tineretului; Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii în examinarea și soluționarea operativă a cazurilor de lezare a drepturilor omului².
- ☞ Statutul CDOM nu a fost revizuit în vederea consolidării rolului acestuia în domeniul protecției drepturilor omului.
- ☞ În perioada de referință, CEDO a pronunțat 10 hotărâri împotriva Moldovei, în cauzele: *Kommersant Moldov c. Moldovei*, *Mihalachi c. Moldovei*, *Pruteanu c. Moldovei*, *Bujniță c. Moldovei*, *Avramenko c. Moldovei*, *Venera-Nord-Vest Borta AG c. Moldovei*, *Moldovahidromaș c. Moldovei*, *Biserica Adevărat Ortodoxă din Moldova și alții c. Moldovei*, *Castraveț c. Moldovei și Istrati și alții c. Moldovei*³.
- ☞ În pofida condamnării repetate a Moldovei de către CEDO, peretele din sticlă din încăperea Izolatorului de Detenție Provizorie al CCCEC destinată pentru întâlnirile avocaților cu clienții lor continuă să existe.
- ☞ Izolatoarele de detenție preventivă continuă să se afle în gestiunea MAI, deși organizațiile naționale și internaționale de profil recomandă de mai mult timp transferarea lor către Ministerul Justiției.

¹ Acestea sînt principalele problemele din domeniul respectării drepturilor omului documentate de CDOM și aduse la cunoștința Președintelui Vladimir Voronin în cadrul reuniunii de la CDOM, din 21 februarie 2007.

² Idem.

³ Suma despăgubirilor pe care va trebui să le plătească Moldova în aceste 10 cazuri este deocamdată de 93 463 euro.

Prevenirea torturii. Drepturile deținuților

Evoluții

- ☞ În perioada vizată a fost adoptată **Legea pentru modificarea și completarea Codului de executare**. Aceasta introduce reglementări referitoare la executarea pedepsei arestului și arestului contravențional.

Deficiențe și probleme existente

- ☞ Deținuții continuă să reclame condiții inadecvate de detenție în instituțiile penitenciare. Un număr important de plângeri care parvin în adresa CDOM vizează această problemă.

Drepturile angajaților

Evoluții

- ☞ Comisia națională pentru consultări și negocieri colective a aprobat, la 15 februarie a.c., Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial.
- ☞ În perioada vizată a fost adoptată **Legea din 22.03.07 pentru modificarea Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar**. Documentul stabilește realizarea majorărilor salariale în trei etape⁴.
- ☞ Se elaborează noi modificări la legislație care să îmbunătățească accesul pe piața forței de muncă.

Deficiențe și probleme existente

- ☞ Salariile, în special în sectorul bugetar, continuă să fie insuficiente pentru asigurarea unui trai decent.
- ☞ Segmente importante de angajați bugetari reclamă o retribuție mai consistentă a muncii lor.
- ☞ Continuă să existe o discrepanță importantă între salariul minim și minimumul de existență. Se impune adoptarea unei Legi privind minimumul de existență⁵.

Egalitatea șanselor

Evoluții

- ☞ Adoptarea **Legii din 01.03.07 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie**. Legea derivă din planurile naționale privind respectarea drepturilor omului și din angajamentele asumate de Moldova față de UE și alte organisme internaționale. Ea are drept scop ocrotirea și consolidarea familiei, precum și consolidarea mecanismului de asigurare a unor șanse egale pentru femei și bărbați în realizarea drepturilor lor umane.
- ☞ MAI a aprobat un plan de acțiuni pentru combaterea violenței în familie.
- ☞ Aprobarea de către Guvern a unor **Hotărâri privind reorganizarea unor organe administrative**. Documentele vizează aprobarea structurii efectivului-limită și Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului⁶.

Deficiențe și probleme existente

- ☞ Femeile continuă să fie subreprezentate în organele autorităților publice de diferite niveluri, discriminate la angajare în câmpul muncii și sub aspectul retribuției.
- ☞ De puține ori în cazul anunțării vacanței unor funcții de răspundere, femeile sînt încurajate să candideze.

⁴ Mai mulți deputați de opoziție au calificat aceste majorări drept populiste, realizate cu scopul influențării opiniei alegătorilor în preajma alegerilor locale, au criticat mecanismele propuse pentru implementare și lipsa unor criterii clare de argumentare a remunerării diferitor categorii de angajați.

⁵ Această doleanță a fost formulată și de participanții la acțiunea de protest a CSRM, desfășurată la 22 februarie 2007 în Chișinău. CSLM „Solidaritate” n-a participat la această acțiune.

⁶ Un astfel de minister a existat în structura Guvernului Tarlev I, el fiind lichidat urmare a reformării structurii executivului după alegerile parlamentare din 2005.

Drepturile copilului

Evoluții

- ☞ Adoptarea Legii din 22.02.07 pentru ratificarea Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă.
- ☞ Guvernul a aprobat mărirea, cu începere de la 1 ianuarie 2007, a indemnizației unice alocate la nașterea unui copil de la 800 lei la 1000 lei.
- ☞ Se realizează Studiul-pilot de acțiune comunitară. Scopul acestei activități este de a cuprinde în acțiuni comunitare, în mod direct, copiii aflați în dificultate cu cerințe speciale sau copiii plasați în instituții rezidențiale. Rezultatele Studiului-pilot vor servi drept bază pentru elaborarea unui model de acțiuni comunitare pe întreg teritoriul țării.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Continuă să rămână mare numărul copiilor aflați în instituțiile rezidențiale (10 350 copii).
- ☞ Gradul de atenție pe care autoritățile o acordă copiilor ai căror părinți se află la muncă peste hotare rămâne scăzut.

Asigurarea drepturilor la asociere

Evoluții

- ☞ Confederația Sindicatelor Libere din Moldova (CSLM) „Solidaritate” a adresat Confederației Sindicatelor din Republica Moldova (CSR), organelor sindicale de toate nivelurile și tuturor membrilor de sindicat un apel cu privire la reunificarea mișcării sindicale⁷.
- ☞ Serviciul de Stat pentru Culte a recunoscut, la 7 martie a.c., dreptul Mitropoliei Basarabiei de succesiune istorică, canonică și spirituală în raport cu instituția omonimă care a funcționat pe teritoriul actual al Republicii Moldova în perioada interbelică⁸.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Încălcarea dreptului la asociere a fost reclamat în această perioadă de Mișcarea „Acțiunea Europeană” (MAE), a cărei înregistrare a fost tergiversată nejustificat cca 3 luni de zile de către MJ. Liderii formațiunii au declarat în repetate rânduri că înregistrarea MAE nu s-a dorit pentru a nu se admite participarea ei la alegerile locale generale din iunie 2007⁹.
- ☞ Tergiversarea înregistrării de către MJ a modificărilor în conducerea PSDM, adoptate la congresul formațiunii din 4 noiembrie 2006. La 27 februarie 2007, Curtea de Apel a obligat MJ să introducă modificările privind noul conducător al PSDM în Registrul partidelor.
- ☞ Partide de opoziție întâmpină impedimente care ar putea avea implicații serioase asupra abilității lor de a se implica în activități politice, inclusiv pregătirea pentru alegerile locale din 2007¹⁰.
- ☞ Existența proceselor judiciare împotriva liderilor unor partide de opoziție (Nicolae Andronic, președinte al PPR, și Eduard Mușuc, președinte al PSDM), ar putea indica asupra unei alte probleme în acest domeniu. Ambele persoane pretind că procesele împotriva lor au „caracter politic”.

⁷ Apelul arată că reunificarea este sprijinită de membrii de sindicat care solicită conducerii ambelor confederații sindicale să întreprindă măsuri concrete de consolidare a structurilor sindicale într-un centru unic sindical intermural, la nivel național, care ar corespunde cerințelor și intereselor majore ale membrilor de sindicat. CSLM „Solidaritate” consideră că reunificarea va permite revigorarea relațiilor cu partenerii sociali și cu organismele internaționale pentru crearea unui climat social bazat pe respect reciproc și prosperare socială. 14 sindicate ramurale care au constituit CSLM „Solidaritate” s-au desprins în 2000 de la FGSRM, a cărei succesoare este CSR.

⁸ Guvernul Moldovei nu recunoaște însă succesiunea de drept a Mitropoliei Basarabiei asupra proprietăților pe care aceasta le-a deținut în perioada interbelică.

⁹ MJ a refuzat să înregistreze MAE pe motiv că 123 din cele 6639 semnături prezentate MJ ar fi fost false. Potrivit Legii nr.718-XII din 17.09.91 privind partidele și alte organizații social-politice, o formațiune politică se poate înregistra dacă aceasta are cel puțin 5000 de membri (Art. 5).

¹⁰ Misiunea OSCE în Moldova (2007a), „Șeful Misiunii OSCE îngrijorat din cauza acțiunilor întreprinse împotriva partidelor de opoziție”, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23609.html>.

- ☞ Reținerea la 27 martie a unui grup de reprezentanți ai Partidului Liberal care se deplasau la locul comemorării unor personalități istorice. Misiunea OSCE în Moldova¹¹, Uniunea Jurnaliștilor din Moldova¹², organizații neguvernamentale de media¹³, Coaliția-2007¹⁴ au calificat această acțiune inadecvată și drept încercare de intimidare a cetățenilor cu viziuni diferite față de cele oficiale.

Îndeplinirea recomandărilor Consiliului Europei / Executarea deciziilor CEDO

Evoluții:

- ☞ Autoritățile manifestă, în mare parte, deschidere și receptivitate în dialogul cu CoE și cu alte organisme interesate în funcționarea adecvată a instituțiilor democratice în Moldova.
- ☞ Guvernul Republicii Moldova execută, în general, deciziile CEDO.
- ☞ Parlamentul Republicii Moldova a adoptat, la 29 martie curent, modificări la Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale. Potrivit acestora, în *Monitorul oficial* vor fi publicate rezumatele deciziilor și hotărârilor CEDO pronunțate împotriva Moldovei.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Există situații în care actele normative naționale se adoptă fără o expertiză prealabilă a experților CoE și cazuri în care recomandările CoE sînt ignorate¹⁵.
- ☞ A rămas neexaminat principiul destituirii primarului de Comrat și nu au fost investigate motivele cazurilor de urmărire penală a liderilor opoziției la nivel național și local.
- ☞ Întârzie adoptarea noilor legi cu privire la: întruniri, culte, statutul mun. Chișinău, consolidarea imunității parlamentare, a Codului de legi ale educației.
- ☞ Se iau măsuri insuficiente pentru evitarea unor condamnări viitoare la CEDO. Eficiența mecanismului responsabilității individuale a persoanelor culpabile de condamnarea Moldovei la CEDO este redusă.

Cooperarea cu societatea civilă

Evoluții:

- ☞ Parlamentul a manifestat receptivitate și interes față de doleanțele reprezentanților organizațiilor obștești în vederea îmbunătățirii proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești¹⁶, elaborat de Guvern și adoptat de Parlament în prima lectură în noiembrie 2006. Președintele Parlamentului a avut în februarie a.c. o întâlnire cu reprezentanții organizațiilor obștești interesate în perfecționarea proiectului de lege înainte de adoptarea lui în lectura a doua de Legislativ. Au fost date asigurări că proiectul de lege va fi adoptat doar în rezultatul unui consens cu reprezentanții societății civile pe marginea conținutului acestuia.
- ☞ Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului a expediat organizațiilor obștești rezultatele deliberării sale asupra amendamentelor sugerate de ONG-uri, urmând să aibă loc o întâlnire comună a legislatorilor și reprezentanților societății civile înainte de examinarea proiectului în lectura a doua sau de expedierea acestuia pentru expertizarea CoE.

¹¹ Misiunea OSCE în Moldova (2007b), „OSCE Mission Head concerned over repeated restrictions on media freedom in Moldova”, 28 martie 2007, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23833.html>.

¹² UJM (2007), Declarația Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, 27 martie, <http://www.azi.md/tribune?ID=43773>.

¹³ Declarația organizațiilor mass-media privind tentativele de suprimare a libertății de exprimare, 27 martie 2007, Site-ul CIJ, <http://ijc.md/ro/news.shtml#1061814298>.

¹⁴ Coaliția-2007 (2007), Declarație privind abuzurile forțelor de ordine, 28 martie.

¹⁵ Acestea au fost declarate într-o conferință de presă, la 16 martie curent, de Vladimir Ristovski, Reprezentantul Special al Secretarului General al CoE în Moldova.

¹⁶ Parlamentul RM (2006), Proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești, Site-ul Parlamentului RM, <http://www.parlament.md/download/drafts/ro/3364.2006.doc>.

- ☞ MAEIE a lansat pentru discuții publice proiectele **Memorandumului privind cooperarea în procesul integrării europene între MAEIE al RM și organizațiile societății civile**¹⁷ și **Strategiei de informare și comunicare pentru integrare europeană a Republicii Moldova**¹⁸.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Opinia mai multor ONG-uri importante este că proiectul de **Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești** este în măsură să introducă obstacole și restricții nefondate în procesul de înregistrare și desfășurare a activității asociațiilor obștești din Moldova¹⁹.
- ☞ Gradul de transparență și deschidere a autorităților față de ONG-uri rămâne insuficient. Acesta s-a redus și mai mult o dată cu sistarea transmisiunii în direct a ședințelor plenare ale Parlamentului.
- ☞ Capacitățile umane și instituționale, de expertiză și asistență a ONG-urilor sînt reduse.
- ☞ În domeniile în care aceste capacități există la un nivel satisfăcător, opiniile organizațiilor obștești sînt deseori neglijate.

Libertatea mass-media și accesul la informație

Evoluții:

- ☞ Elaborarea de către CCA a **Strategiei de acoperire a teritoriului național cu servicii de programe audiovizuale (2007-2010)**.
- ☞ Îndreptățirea a trei jurnaliști și a publicațiilor „Cuvîntul” (Rezina) și „Ziarul de Gardă”, acționați în judecată de primarul orașului Rezina și alți doi funcționari în urma publicării, în septembrie 2006, a investigației „Guvernare în stil rezinean”.

Deficiențe și probleme:

- ☞ În procesul de reorganizare a posturilor municipale „Antena C” și „Euro TV Chișinău”, precum și în evoluția ulterioară a evenimentelor în jurul acestora au fost atestate mai multe încălcări, între care: lezarea interesului public, ignorarea procesului de consultare a opiniei comunității municipale, precum și a drepturilor colectivelor de muncă, prejudicierea dreptului la informare a publicului²⁰, limitarea clară a spațiului fluxului liber de informație²¹. Evoluțiile în jurul posturilor municipale nu consună cu recomandările făcute, în decembrie 2006, de Misiunea OSCE și zece misiuni diplomatice într-o declarație comună pe marginea situației acestora²².
- ☞ Decizia CCA de a nu prelungi licența de emisie în condiții de transparență limitată pentru postul de radio FM-103.5 din Bălți este considerată părtinitoare²³ și disproporționată²⁴.
- ☞ TRM aproape că nu a făcut progrese în procesul de transformare a sa într-un serviciu public independent veritabil²⁵.

¹⁷ MAEIE (2007a), Memorandum privind cooperarea în procesul integrării europene între MAEIE al RM și organizațiile societății civile (Proiect), Site-ul MAEIE, http://www.mfa.md/img/docs/memorandum_privind_cooperarea_in_procesul_integrarii_europene.doc.

¹⁸ MAEIE (2007b), Strategia de informare și comunicare pentru integrare europeană a Republicii Moldova (Proiect), Site-ul MAEIE, <http://www.mfa.md/img/docs/Strategia-Info-mare-si-Comunicare-IE-PROIECT.pdf>.

¹⁹ Apelul deschis către conducerea Parlamentului din partea organizațiilor obștești, 23 ianuarie 2007.

²⁰ APEL et. al. (2007), Monitorizarea implementării Codului Audiovizualului, Info-Prim Neo, 7 februarie, www.info-prim.md.

²¹ Declarație comună: Îngrijorări cu privire la libertatea presei, 14 martie 2007, <http://www.azi.md/print/43594/Ro>.

²² Misiunea OSCE în Moldova (2007c), Moldova's broadcasting reforms cause for concern, OSCE Mission Head says, 19 februarie, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23339.html>.

²³ Declarația organizațiilor mass-media privind suprimarea unui post de radio popular la Bălți, 20 februarie 2007.

²⁴ Colleen Gaffy: „Ceea ce se întâmplă cu unele instituții media ne dezamăgesc, deoarece sînt indici de regres al democrației în Moldova”, Agenția DECA-press, 16 februarie 2007. Misiunea OSCE în Moldova (2007c), Moldova's broadcasting reforms cause for concern, OSCE Mission Head says, 19 februarie, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23339.html>.

²⁵ Declarație comună: Îngrijorări cu privire la libertatea presei, 14 martie 2007, <http://www.azi.md/print/43594/Ro>. Misiunea OSCE în Moldova (2007c), Moldova's broadcasting reforms cause for concern, OSCE Mission Head says, 19 februarie, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23339.html>. Consorțiu Euroforum (2007), Raportul independent al celor treisprezece reprezentanți ai societății civile din Republica Moldova, Site-ul Programului Inițiative Europene al Fundației Soros-Moldova, http://www.europa.md/upload/File/boxedreapta/raport_independent.doc.

- ☞ Reținerea echipei de filmare a postului de televiziune PRO-TV, sustragerea și demagnetizarea casetei echipei postului DTV, la 27 martie curent, precum și arestarea tirajului ziarului bălțean „SP”, la 28 martie. Aceste acțiuni sînt considerate inadecvate și drept restricții ale libertății de exprimare. (A se vedea luările de atitudine ale CCA²⁶, Misiunii OSCE în Moldova²⁷, Uniunii Jurnaliștilor din Moldova²⁸, organizațiilor neguvernamentale de media²⁹, Coaliției-2007³⁰).
- ☞ Nu există criterii stricte și obiective aplicate egal pentru toată mass-media la obținerea sprijinului financiar din partea statului. Mai multe ziare raionale, finanțate nontransparent din bani publici, acoperă în mare, în mod unilateral, necesitățile informaționale ale majorității politice³¹.
- ☞ Dacă aceste tendințe negative nu vor fi remediate, eforturile Moldovei în vederea îndeplinirii angajamentelor sale internaționale vor fi subminate vizibil³².

²⁶ BASA-press (2007), CCA solicită instituțiilor de stat să renunțe la presiuni asupra jurnaliștilor în exercitarea meseriei, 29 martie.

²⁷ Misiunea OSCE în Moldova (2007b), OSCE Mission Head concerned over repeated restrictions on media freedom in Moldova, 28 martie, Site-ul OSCE, <http://www.osce.org/item/23833.html>.

²⁸ UJM (2007), Declarația Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, 27 martie, <http://www.azi.md/tribune?ID=43773>.

²⁹ Declarația organizațiilor mass-media privind tentativele de suprimare a libertății de exprimare, 27 martie 2007, Site-ul CIJ, <http://ijc.md/ro/news.shtml#1061814298>.

³⁰ Coaliția-2007 (2007), Declarație privind abuzurile forțelor de ordine, 28 martie.

³¹ Consorțiu Euroforum (2007), op. cit.

³² Declarație comună: Îngrijorări cu privire la libertatea presei, 14 martie 2007, <http://www.azi.md/print/43594/Ro>.

Grila de monitorizare 1. Instituții democratice

Indicatori / Domenii	Evoluții / involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Drepturile omului / Asigurarea drepturilor la asociere	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea unor reglementări noi cu implicații asupra drepturilor omului 	<ul style="list-style-type: none"> • Consolidarea cadrului legislativ în domeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitatea legislativă; recomandările și/ sau asistența organizațiilor naționale de profil și internaționale 	0	<ul style="list-style-type: none"> • Legislația RM • Stenogramele ședințelor Parlamentului • Mass-media • www.lhr.md • www.ombudsman.md • Estimările autorilor
	<ul style="list-style-type: none"> • Perpetuarea practicilor de încălcare a drepturilor omului 	<ul style="list-style-type: none"> • Încălcarea și neglijarea drepturilor omului; menținerea numărului mare de plângeri din partea cetățenilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotipurile culturii instituționale și organizaționale; ignorarea involuntară sau interesată a drepturilor omului; pregătirea scăzută a funcționarilor publici în domeniul respectării drepturilor omului; nihilismul juridic al cetățenilor; resurse financiare limitate 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Condamnarea Moldovei de către CEDO în alte 10 cauze 	<ul style="list-style-type: none"> • Cheltuirea mijloacelor publice pentru compensarea daunelor materiale și morale ale reclamațiilor; subminarea credibilității sistemului judiciar național 	<ul style="list-style-type: none"> • Eficiența redusă a mecanismului responsabilității individuale a persoanelor culpabile de condamnarea Moldovei; calitatea și profesionalismul scăzute ale unor decizii judecătorești/ judecători 	- 1,0	<ul style="list-style-type: none"> • Mass-media • Comunicatele Misiunii OSCE în Moldova • Declarațiile și comunicatele de presă ale partidelor • Declarațiile ONG-urilor de profil • Declarația Coaliției-2007
	<ul style="list-style-type: none"> • Apelul CSLM „Solidaritate” privind reunificarea mișcării sindicale 	<ul style="list-style-type: none"> • CSRM tratează cu reticență apelul CSLM „Solidaritate”, întrucât ultima s-a constituit din 14 sindicate ramurale care s-au desprins în 2000 de la FGSRM, a cărei succesoare este CSRM. 	<ul style="list-style-type: none"> • Convingerea și motivația CSLM „Solidaritate” 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Apariția unor obstacole în măsură să influențeze participarea unor partide de opoziție la alegerile locale din 2007 	<ul style="list-style-type: none"> • Tensionarea climatului politic; litigii judiciare între partide sau entanți ai acestora și autorități 	<ul style="list-style-type: none"> • Tergiversări și decizii nejustificate admise de MJ în procesul de înregistrare a modificărilor în Registrul partidelor; procesele judiciare intentate în ajunul alegerilor locale liderilor unor formațiuni de opoziție 		
<ul style="list-style-type: none"> • Reținerea reprezentanților PL de către colaboratori ai organelor de poliție la 27 martie a.c. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tensionarea climatului preelectoral; decredibilizarea organelor de poliție în fața cetățenilor; litigii judiciare între reprezentanții PL și autorități 	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotipurile instituționale; intoleranța față de cetățenii cu alte viziuni decât cele oficiale; lipsa reformei poliției; reglementările restrictive cu privire la întruniri 			
Recomandările CoE / Executarea deciziilor CEDO	<ul style="list-style-type: none"> • Autoritățile manifestă deschidere în dialogul cu CoE și execută, în general, deciziile CEDO 	<ul style="list-style-type: none"> • Experții CoE sînt consultați în probleme de creație legislativă; anumite recomandări ale experților CoE sînt preluate în practica legislativă națională; reclamații sînt repuși în drepturi de CEDO 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogul dintre autorități, în special Parlament, și CoE; expertiza și asistența experților CoE; activitatea Reprezentantului Special al Secretarului General al CoE în Moldova 	+0,5	<ul style="list-style-type: none"> • Legislația RM • Stenogramele ședințelor Parlamentului • Hotărârile CEDO • Mass-media • Estimările autorilor
Cooperarea cu societatea civilă	<ul style="list-style-type: none"> • Autoritățile manifestă o deschidere relativă pentru cooperarea cu societatea civilă; • 	<ul style="list-style-type: none"> • Angrenarea comună în activități publice; considerarea, în unele cazuri formală, a opiniei ONG; îmbunătățirea conținutului unor proiecte de legi 	<ul style="list-style-type: none"> • Deschiderea, deși relativă, a autorităților pentru cooperarea cu societatea civilă; inițiativele ONG; actorii internaționali care își condiționează asistența, cerînd inclusiv o angajare mai activă a ONG în afacerile publice; disponibilitatea donatorilor de a sprijini activități comune 	+0,5	<ul style="list-style-type: none"> • Legislația RM • Stenogramele ședințelor Parlamentului • Comunicatele oficiale ale autorităților • Comunicatele ONG • Mass-media
Libertatea mass-media / Accesul la informație	<ul style="list-style-type: none"> • Îndreptățirea unor instituții de presă de către o instanță de judecată 	<ul style="list-style-type: none"> • Respectarea, în acest caz, a drepturilor mass-media 	<ul style="list-style-type: none"> • Corectitudinea instanței de judecată 	- 1,5	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicatele misiunilor diplomatice, organizațiilor și instituțiilor internaționale prezente în RM • Declarațiile ONG de profil • Declarația Coaliției-2007 • Raportul Consorțiului „Euroforum” • Mass-media • Estimările autorilor
	<ul style="list-style-type: none"> • Reorganizarea posturilor municipale „Antena C” și „Euro TV Chișinău” în lipsa unui consens societal larg, netransparent și cu încălcări 	<ul style="list-style-type: none"> • Prejudicierea consumatorilor de informație, prin limitarea spațiului fluxului liber de informație; încălcarea drepturilor angajaților 	<ul style="list-style-type: none"> • Dorința unor cercuri de interese de a influența politica editorială a posturilor audiovizuale municipale 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Decizia CCA privind postul de radio FM-103.5 din Bălți 	<ul style="list-style-type: none"> • Licența de emisie a postului de radio FM-103.5 din Bălți n-a fost prelungită; prejudicierea interesului public; nedreptățirea unei echipe de jurnaliști cu priză la publicul din regiune 	<ul style="list-style-type: none"> • Atitudinea părtinitoare și disproporționată, în acest caz, a CCA 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Menținerea TRM în cadrul aceleași politici editoriale 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflectarea preponderentă a punctelor de vedere ale autorităților; neglijarea intereselor consumatorilor de informație care nu împărtășesc în totalitate viziunea autorităților 	<ul style="list-style-type: none"> • Conducerea TRM interesată în menținerea aceleași politici editoriale; stereotipurile culturii instituționale 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Reținerea echipei de filmare a PRO-TV Chișinău, și sustragerea și demagnetizarea casetei echipei postului DTV, la 27 martie 	<ul style="list-style-type: none"> • Intimidarea ziarștilor; restricționarea dreptului la informare al publicului larg; decredibilizarea poliției ca organ al apărării ordinii de drept 	<ul style="list-style-type: none"> • Abuzul și excesul de putere al colaboratorilor poliției; ignorarea drepturilor mass-media 		

2. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE

Reforma administrativă / Eficiența administrativă

Evoluții:

Reforma Administrației Publice Centrale (APC)

- ☞ Adoptarea unor acte normative și de planificare: Hotărârea nr.54 din 18.01.2007 cu privire la aprobarea Planului detaliat de implementare a Strategiei de reformă a administrației publice centrale pentru anul 2007 (acțiunile și alte măsuri sînt determinate detaliat, cu termene și executori concreți, situația implementării poate fi monitorizată plenar); Hotărârea nr.33 din 11.01.2007 cu privire la regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici; Hotărârea nr.163 din 15.02.2007 cu privire la optimizarea structurii Ministerului Justiției și aprobarea Regulamentului privind aplicarea apostilei (procedura de recunoaștere a actelor este simplificată);); Hotărârea nr. 31 din 11.01.2007 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de instruire a funcționarilor publici și aleșilor locali, pentru anii 2007 – 2010;
- ☞ Activitatea Grupului de experți și a Comisiei guvernamentale pentru reforma administrației publice centrale. Sînt examinate periodic progresele înregistrate în realizarea reformei, stabilite acțiunile ulterioare. Funcționarii publici din cadrul autorităților administrației publice centrale sînt informați despre implementarea reformei APC³³;
- ☞ Se elaborează un nou concept de salarizare a funcționarilor, corelat cu performanța profesională individuală și de grup (echipă), stimularea stabilității în serviciul public;
- ☞ Reprezentanții autorităților centrale și locale sînt instruiți în cadrul Academiei de Administrare Publică, a seminarelor regionale. Este implementat un program de instruire și certificare a funcționarilor publici în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale; angajații direcțiilor de analiză, monitorizare și evaluare a politicilor beneficiază de asistență pentru sporirea capacităților, se organizează cursuri de studiere a limbii engleze³⁴;
- ☞ Au fost aprobate regulamentele și noile structuri ale unor instituții centrale reorganizate: Ministerul Sănătății (G nr. 326 din 21.03.2007), Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului (nr. 283 din 14.03.2007). Prin Hotărârea Guvernului nr.246 din 02.03.2007 s-a decis lichidarea Departamentului administrativ-militar al Ministerului Apărării;
- ☞ A crescut disciplina executorie și de realizare a sarcinilor anterior stabilite³⁵.

Implementarea PAUERM

- ☞ Este adoptată Hotărârea nr. 113 din 03.02.2007 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni prioritare privind implementarea în anul 2007 a Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană. Este primul act ce determină oficial acțiunile și măsurile ce urmează a fi întreprinse, implementarea va putea fi monitorizată mai eficient;
- ☞ Ședințele Comisiei naționale pentru integrare europeană (22.01.2007). Situația în domeniul implementării PAUERM a fost analizată permanent în cadrul ședințelor Comisiei Naționale, stabilindu-se acțiunile și măsurile prioritare, precum și aspectele care necesită atenție sporită. Documentele vizând realizarea sarcinilor de integrare europeană urmează să fie examinate în mod prioritar (cu aplicarea unui „griif” special);
- ☞ Este aprobată Hotărârea Guvernului (nr.190 din 21.02.2007) privind crearea Centrului de armonizare a legislației, pe lângă Ministerul justiției.

Dezvoltarea tehnologiilor informaționale în administrație

- ☞ Este simplificată procedura de legalizare a actelor oficiale, începînd cu luna martie curenții cetățenii pot să-și legalizeze actele oficiale, eliberate pe teritoriul țării, la Ministerul Justiției, fiind scutiți de necesitatea vizării și la Ministerul de Externe, consulate, alte instituții. Taxa a fost stabilită în mărime fixă - 100 de lei, iar

³³ www.rapc.gov.md;

³⁴ Noutățile Reformei APC, martie 2007;

³⁵ Hotărârea Guvernului nr. 197 din 26.02.2007 privind rezultatele executării actelor legislative și normative și însărcinării Președintelui Republicii Moldova în anul 2006 de către ministere și alte autorități administrative centrale;

completarea formularelor se poate face în regim on-line³⁶;

- ☞ protecția drepturilor de autor va fi asigurată și de MAI, prin subdiviziunea specializată în combaterea infracțiunilor din sfera informațională;
- ☞ Ministerul Administrației Publice Locale implementează un proiect-pilot pentru crearea sistemului informațional electronic de comunicare a populației cu autoritățile locale și centrale, pentru sporirea accesului electronic la serviciile și informațiile publice. În cadrul primăriei mun. Chișinău va fi instalat un sistem informațional de management al documentelor, în acest sens urmînd a fi instruiți toți angajații din primărie;
- ☞ Prin Hotărârea Guvernului nr.270 din 13.03.2007 este aprobată Concepția sistemului informațional educațional;
- ☞ Numărul utilizatorilor de Internet din Republica Moldova a crescut în anul 2006 de circa 2 ori, numărul total al conexiunilor atingînd cifra de circa 460 mii. Rata de penetrare a conexiunilor la Internet, raportată la o sută de locuitori ai Republicii Moldova, a sporit de la 6,59%, în 2005, la 13,55%, în 2006. La 1 ianuarie 2007, erau înregistrate 760 companii autorizate să ofere servicii în domeniul informaticii³⁷.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Există mai multe rezerve la capitolul participării și comunicării în realizarea reformei APC, reforma respectivă este insuficient conștientizată și promovată printre funcționarii publici. Ministerele, alte autorități administrative trebuie să acorde o atenție sporită dezvoltării capacității de planificare strategică și de elaborare a politicilor sectoriale, să-și valorifice pe deplin potențialul privind realizarea competențelor sale funcționale (HG nr. 54 din 18.01.2007);
- ☞ Este necesară colaborarea și instruirea suplimentară a jurnaliștilor în domeniul realizării PAUERM;
- ☞ Implementarea programului „SALT” se desfășoară anevoios, ritmul este prea lent, finanțarea insuficientă³⁸. Experții estimează că fenomenul contrafacerii și pirateriei în Republica Moldova variază între 65 și 90 la sută³⁹;
- ☞ Noua conducere a primăriei mun. Chișinău nu a reușit să facă față primelor sarcini⁴⁰. schimbarea conducătorilor este urmată de trieri a funcționarilor;
- ☞ Continuă practici de utilizare neplanificată și îndoielnică a resurselor publice (HG nr.135 din 12.02.2007, HG nr.136 din 12.02.2007, nr. 252 din 05.03.2007, nr. 317 din 19.03.2007).

Depolitizarea administrației publice

Evoluții și aspecte esențiale de îmbunătățire a situației în domeniu nu pot fi atestate, se constată chiar o tendință de agravare, în mare parte datorită apropierii alegerilor locale generale.

Deficiențe și probleme:

- ☞ Partide politice susțin că potențialii candidați sînt intimidați sau chiar „cumpărați”⁴¹. Aleșii locali care nu cooperează cu partidul de guvernămînt sau refuză să-l susțină în campania electorală sînt persecutați. Pe de altă parte, exponenții puterii care comit acțiuni abuzive se eschivează de la răspundere obținînd protecția partidului de guvernămînt⁴²;

³⁶ www.justice.gov.md.

³⁷ Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică;

³⁸ „Șeful statutului este nemulțumit de ritmul implementării programului „Salt”, Comunicatul Agenției Moldpres, 24.01.2007.

³⁹ Studiile și estimările AGEPI și Business Software Alliance;

⁴⁰ Intemperiiile din februarie au provocat dificultăți de circulație, inclusiv al transportului de urgență, intervențiile autorităților municipale au fost întîrziate, sumare și ineficiente (a se vedea: Comunicatele din 22-23 februarie ale Pro TV, TV7, „KP v Moldove”);

⁴¹ Conferința de presă a Partidului „Uniunea Centristă din Moldova”, Agenția „Infotag”;

⁴² Cazurile unor primar din raionul Hîncești, invocate în interpelarea adresată Procuraturii Generale de deputatul PPCD Valentina Șerpul la 15.03.2007 (www.parlament.md); Interviuu primarului orașului Nisporeni, publicația „Timpul”, 23.03.2007; Autoritățile locale din satul Talmaza amenință cu ieșirea din componența raionului Căușeni, din cauza persecuțiilor la care sînt supuși de autoritățile raionale și organele de drept, publicația „Flux”, 16.03.07;

- ☞ autoritățile centrale continuă să intervină în domenii rezervate competenței aleșilor locali⁴³;
- ☞ aleșii locali susțin că autoritățile executive tratează selectiv adresările lor, în funcție de preferințele politice⁴⁴;
- ☞ consilierii de opoziție au acuzat majoritatea în consiliul municipal de prejudicierea bugetului municipal prin înstrăinarea frauduloasă a terenurilor⁴⁵, precum și de protecționism la angajarea în funcțiile din administrația municipală⁴⁶. Continuă să se ateste cazuri de demitere abuzivă a funcționarilor⁴⁷ și angajaților din structurile municipale⁴⁸;
- ☞ modificările operate în Regulamentul Parlamentului (Legea nr.430-XVI din 27.12.2006) nu au exclus și nici nu au limitat posibilitățile de angajare a funcționarilor pe criterii politice, atribuțiile exclusive ale spicherului Parlamentului în domeniu nu au fost modificate, în pofida existenței unor recomandări în domeniu⁴⁹;
- ☞ modul de administrare rămâne afectat de verticala politico-administrativă, promovarea și adoptarea deciziilor este concentrată doar la vârful piramidei administrative⁵⁰.

Interferența intereselor administrative și economice

Evoluții:

- ☞ Sânt aprobate: Strategia de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător (HG nr.104 din 01.02.2007); Strategia de susținere a dezvoltării comerțului interior în Republica Moldova pentru anii 2007 – 2009 (HG nr.111 din 01.02.2007); Hotărârea nr.42 din 12.01.2007 cu privire la patenta de întreprinzător (prestarea cu titlu gratuit a serviciilor de înregistrare în calitate de întreprinzători individuali);
- ☞ Este aprobată Hotărârea Parlamentului cu privire la măsurile de organizare a Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței (HP nr. 21-XVI din 16.02.2007) și desemnată conducerea Agenției;
- ☞ investitorii străini consideră că Guvernul a întreprins o serie de acțiuni menite să îmbunătățească climatul de afaceri, inclusiv prin diminuarea presiunii administrative în sfera economiei⁵¹;
- ☞ Curtea de Conturi a Moldovei a semnat un acord cu Oficiul Național de Audit al Suediei, care reprezintă un cadru pentru acordarea asistenței în mărime de circa 1,8 mln. euro pentru implementarea Planului de Dezvoltare Strategică a Curții de Conturi din Moldova.

Deficiențe și probleme:

- ☞ autoritățile centrale nu sînt pregătite pentru efectuarea analizei impactului de reglementare și proiectele de acte sînt elaborate fără efectuarea cercetărilor prealabile⁵²;

⁴³ Primul-ministru a solicitat autorităților capitalei să soluționeze urgent problema parcărilor din Chișinău și să anunțe un concurs pentru atragerea investițiilor în domeniu, Agenția Info-Prim Neo la 13.01.2007; Regulamentul cu privire la modul de angajare a asistenților sociali, aprobat prin HG nr.10.01.2007 atribuie ministerului de ramură și comisiei formate de consiliul raional/municipal drepturi exclusive de selectare, promovare și numire a candidaților pentru funcțiile de asistenți sociali în localități; Primăria mun.Chișinău a sîstat lucrările de evacuare la lacul „Valea Morilor”, pe motiv că acestea au demarat și se desfășurau la inițiativa autorităților centrale fără proiectele necesare, cheltuielile însumînd circa un milion de lei;

⁴⁴ Interviuul consilierilor mun.Chișinău, realizat de Agenția Info-Prim Neo, 01.03.2007;

⁴⁵ Interpelarea consilierului Mihai Roșcovan din 22.01.2007 privind decizia Consiliului din 26.12.2006 de înstrăinare a unor terenuri la prețuri derizorii; Interpelarea din 15.02.2007 a consilierului Valerii Klimenco privind legalitatea acordării terenului și construcției sediului Partidului Comuniștilor în spatele Preturii Centru, pe locul unui teren sportiv.

⁴⁶ Consilierul Oleg Cernei a declarat în ședința extraordinară a Consiliului Municipal Chișinău că fostul primarul interimar Vasile Ursu a selectat și promovat cadre noi „în bază de rubeđenie, a prieteniei ...”;

⁴⁷ Șefa Direcției municipale pentru protecția dreptului copilului a fost destituită din funcție la 15.03.2007 fără prezentarea probelor joi, 15 octombrie, cu votul majorității consilierilor municipali, cu încălcarea procedurii și fără prezentarea probelor;

⁴⁸ Directorul Întreprinderii municipale „Antena C” a fost restabilit în funcție prin decizia Curții de Apel, care a constatat ilegalitatea deciziei Consiliului municipal Chișinău, prin care Vasile State a fost destituit. Lui State i se va recupera prejudiciul material și moral, dar restabilirea în funcție este problematică din cauza înstrăinării întreprinderii pe care o conducea;

⁴⁹ Recomandările PNUD-Moldova, www.undp.md;

⁵⁰ „Regimul politic din Moldova începe a semăna cu tipul de regim „sultan” - interviu acordat Agenției Info-Prim Neo de analistul Igor Munteanu, 06.03.2007;

⁵¹ Declarații ale reprezentanților Asociației Investitorilor străini FIA;

⁵² Declarația viceministrului Economiei și Comerțului în cadrul seminarului „Aplicarea instrumentului de reglementare Standardul Costului-Model”, 29.03.2007,

- ☞ reprezentanții businessului nu sînt satisfăcuți de măsurile întreprinse de Guvern în domeniul îmbunătățirii climatului investițional și dezvoltării businessului, iar măsurile întreprinse anterior sînt calificate ca insuficiente⁵³;
- ☞ situația deținătorilor de patentă rămîne abordată conform pozițiilor anterioare, în pofida protestelor și neajunsurilor mecanismului propus, de trecere spre întreprinderi individuale. Reprezentanții deținătorilor de patente consideră că deciziile au fost promovate de monopoliști, prin intermediul Consiliului economic de pe lângă Prim-ministru⁵⁴. Directorii unor piețe din Chișinău susțin pretențiile deținătorilor de patentă, fapt pentru care au fost admonestați de autoritățile municipale⁵⁵;
- ☞ consilierii municipali de opoziție consideră că proprietatea municipalității nu este utilizată cu randamentul economic corespunzător, nu sînt stabilite clauze care ar interzice privatizarea ulterioară a proprietății⁵⁶;
- ☞ deși este formal constituită, Agenția pentru Protecția Concurenței nu și-a început activitatea;
- ☞ cu toate că Constituția și legislația le interzice să desfășoare alte activități remunerate, deputații în Parlament optează pentru un cadru care le-ar permite să aibă interese de afaceri extraparlamentare⁵⁷. Modificările operate în Regulamentul Parlamentului (Legea nr.430-XVI din 27.12.2006) nu au exclus și nici nu au limitat atribuțiile de gestiune economică ale spicherului legislativului.

Stabilitatea politicii de guvernare

Evoluții:

- ☞ creșterea economică (PIB) pentru anul 2006 a atins cifra de 4 la sută⁵⁸;
- ☞ a crescut numărul unităților agricole⁵⁹;
- ☞ sînt adoptate noi acte de planificare strategică, cele aprobate anterior sunt, în general, realizate conform planurilor, dar cu anumite restanțe⁶⁰;
- ☞ instituțiile responsabile de asigurarea securității naționale consideră că în anul 2006 nu au fost admise acțiuni ce ar fi amenințat securitatea țării⁶¹;
- ☞ a crescut numărul de persoane ce declară venituri mai mari⁶²;
- ☞ numărul de agenți economici din regiunea transnistreană care au fost luați la evidență de autoritățile Republicii Moldova a fost în creștere (în anul trecut –269 de entități).

Deficiențe și probleme:

- ☞ declinul demografic continuă să rămînă aprofundat, iar numărul de persoane care părăsesc Republica Moldova continuă să fie mare⁶³. Situația în domeniul sănătății rămîne îngrijorătoare, problemele principale constînd în migrația masivă a medicilor și finanțarea insuficientă a sferei medicale⁶⁴;
- ☞ salarizarea în sfera bugetară și înghețarea majorării anterior stabilite a provocat nemulțumirea angajaților și critici din partea sindicatelor, a partidelor politice;

⁵³ Recomandările și constatările incluse în „Cartea Albă”, lansată la 16.03.2007 de Asociația Investitorilor Străini;

⁵⁴ Declarațiile reprezentanților Asociației Micului Business.

⁵⁵ Comunicatul Agenției Info-Prim Neo, 15.02.2007;

⁵⁶ Comunicatul Agenției Info-Prim Neo, 20.02.2007;

⁵⁷ Datele sondajului realizat de Asociația Internațională Business și Parlament Moldova (IABP Moldova);

⁵⁸ Biroul Național de Statistică (BNS);

⁵⁹ Declarația ministrului agriculturii, preluată de Agenția Moldpres, 05.03.2007;

⁶⁰ Hotărîrea cu privire la extinderea SCERS pentru anul 2007 (HG nr. 1433 din 19.12.2006);

Programul Național de implementare a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova - NATO pentru perioada 2006-2009 (HG nr.1506 din 29.12.2006); Hotărîrea cu privire la executarea, pe parcursul anului 2006, a Programului legislativ pentru anii 2005-2009, (HG nr. 258 din 05.03.2007).

⁶¹ Ședința Colegiului lărgit al Serviciului de Informații și Securitate, 17.01.2007;

⁶² Informația Serviciului Fiscal Principal de Stat (SFPS), www.fisc.md;

⁶³ Decretele Președintelui RM despre retragerea cetățeniei, Interviu acordat Agenției BASA-press de Olga Poalelungi, expert în cadrul reprezentanței din Chișinău a Fondului Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA);

⁶⁴ Declarația lui Marc Danzon, directorul Biroului European al Organizației Mondiale a Sănătății;

- ☞ numărul de persoane care se angajează în Moldova după absolvirea instituțiilor de învățământ superior este foarte mic, de circa 15 la sută⁶⁵;
- ☞ se atestă un număr prea mare de copii (peste 1/3) care trăiesc fără ambii părinți, situația înrăutățindu-se în ultimii 6 ani⁶⁶;
- ☞ conform datelor BNS, în industrie se înregistrează o scădere a producției, prima dată în ultimii 6 ani; situația din sfera producerii vinicole a continuat să se înrăutățească, vinificatorii solicitând autorităților intervenții și măsuri eficiente⁶⁷;
- ☞ calificativele internaționale în domeniul riscurilor de creditare sînt scăzute⁶⁸. Moldova este plasată pe penultimul loc în topul privind situația economică a fostelor state sovietice⁶⁹; creșterea inflației rămîne una din îngrijorările mari ale instituțiilor financiare internaționale⁷⁰;
- ☞ unele acte adoptate anterior se implementează anevoios, cetățenii nu-și pot realiza plener drepturile⁷¹, decizii anterioare sînt anulate⁷².

Probitatea și transparența guvernării / Combaterea corupției

Evoluții:

- ☞ persoanele interesate apelează des la oficiile create pentru documentarea și informarea populației⁷³, Procuratura monitorizează situația în domeniu și solicită sancționarea funcționarilor iresponsabili⁷⁴;
- ☞ implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, activitatea CCCEC în domeniu a fost analizată de Guvern, este constatată îndeplinirea unor măsuri organizatorice anterior stabilite (HG nr.200 din 26.02.2007);
- ☞ Guvernul a aprobat Programul de acțiuni privind implementarea Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova în cadrul Programului SUA "Provocările Mileniului", axat pe domeniul sporirii transparenței și combaterii corupției (HG nr. 32 din 11.01.2007);
- ☞ sînt lansate noi campanii de prevenire a corupției⁷⁵;
- ☞ cazuri de depistare și tragere la răspundere pentru fapte de corupție sînt aduse la cunoștința publicului⁷⁶;

⁶⁵ Declarația vice-ministrului economiei și comerțului, comunicatul Agenției Basa-press din 16.02.2007;

⁶⁶ Datele Studiului Demografic și de Sănătate, realizat de Ministerul Sănătății, Centrul Național de Medicină Preventivă cu asistența tehnică oferită de MACRO International și sprijinul financiar al USAID, UNICEF și Fondul ONU pentru Populație.

⁶⁷ Conform datelor BNS, în primele două luni ale anului 2007, producerea de vinuri s-a redus de 5 ori; Congresul Uniunii Oenologilor a adoptat o adresare către conducerea țării, solicitînd intervenții eficiente pentru redresarea situației din industria vinicolă. Lucrările Congresului au fost boicotate de autorități;

⁶⁸ Agențiile de export ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) au plasat Moldova în ultima grupă (7) după nivelul riscurilor de creditare;

⁶⁹ Studiul efectuat de grupul investițional „Renaissance Capital” din Federația Rusă;

⁷⁰ Declarația reprezentantului FMI la Chișinău Johan Mathisen, în cadrul unei conferințe de presă;

⁷¹ Deputatul PPCD Ștefan Secăreanu a cerut Guvernului să prezinte informații despre implementarea modificărilor efectuate în Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Conform informațiilor invocate de Secăreanu, procesul de restituire a proprietății și de compensare a valorii acesteia continuă să fie tergiversat de către autoritățile centrale și locale, www.parlament.md;

⁷² Consiliul municipal Chișinău nu a aprobat contractul de parteneriat public-privat cu compania austriacă "Epa media", semnat de ex-primarul general interimar, Vasile Ursu, pe motivul că au fost admise încălcări și depășiri de atribuții;

⁷³ În 7 luni de activitate, peste 34 mii de locuitori ai capitalei au adresat cereri și scrisori administrației publice locale prin intermediul Centrului de Informații și documentare;

⁷⁴ Procuratura mun. Chișinău a solicitat primăriei capitalei să sancționeze funcționarii care nu au soluționat petițiile în termen și a cerut șefului Direcției generale locativ-comunale a Primăriei capitalei să lichideze derogările de la legislația privind achiziția de mărfuri și servicii, a cauzelor și condițiilor ce le-au favorizat (comunicatul de presă din 31.03.2007);

⁷⁵ Organizații studențești și Ministerul Educației și Tineretului (MET) au lansat campania „Nu corupției în instituțiile de învățământ”; situația în domeniu a fost analizată la ședința comună a colegiilor MET și CCCEC din 18.01.2007, cele două instituții au semnat un Acord de colaborare în scopul prevenirii și combaterii corupției în sistemul de învățământ (un Acord de colaborare a fost semnat între CCCEC și Academia de Științe a Moldovei); rectorii instituțiilor superioare de învățământ trebuie să elaboreze propuneri pentru prevenirea și combaterea corupției, conform solicitării Președintelui RM;

⁷⁶ Comunicatele de presă ale procuraturii, www.procuratura.md; CCCEC a depistat că o rețea farmaceutică folosea contabilitate paralelă și era favorizată de factori de răspundere din cadrul Inspectoratului Fiscal; CCCEC și procuratura au depistat și cercetează cazurile de implicare în acțiuni de corupție a primarilor unor localități (or.Sîngera, sat.Hlina etc.) și a funcționarilor din diverse instituții (fisc, vamă, învățământ, medicină, avocatură);

- ☞ exponenții unor partide de opoziție promovează propuneri de sporire a transparenței și declarare a veniturilor⁷⁷.

Deficiențe și probleme:

- ☞ deși legea nu instituie interdicții, Compania „Teleradio-Moldova” a renunțat fără explicații și anunțare prealabilă la transmiterea în direct a ședințelor plenare ale Parlamentului, publicul fiind lipsit de posibilitatea informării directe și nepărtinitoare despre dezbaterile din legislativ⁷⁸;
- ☞ rapoartele independente continuă să constate nivelul mare al corupției în Republica Moldova⁷⁹; studii independente constată existența unor fenomene de „estorcare camuflată” de către exponenții autorităților a plăților neoficiale de la antreprenori⁸⁰;
- ☞ în activitatea de prevenire și combatere a corupției se atestă mai multe lacune, probleme și neajunsuri⁸¹;
- ☞ se atestă abuzuri și scheme frauduloase în activitatea de administrare a fondurilor publice destinate finanțării unor proiecte cu caracter social-cultural și propagandistic⁸². Deși au fost enunțate public și sesizate organe de drept, cazurile respective nu au atras urmări serioase pentru funcționarii responsabili, iar Guvernul a alocat mijloacele necesare pentru acoperirea respectivelor cheltuieli;
- ☞ aleșii locali continuă practici de promovare a unor decizii prin care își atribuie sie și angajaților din primărie diverse facilități, din contul bugetului municipal⁸³;
- ☞ unele dosare anterior intentate pentru fapte de corupție au evoluții neclare, informația nu este comunicată public, ceea ce contribuie la alimentarea opiniilor despre caracterul selectiv al luptei anticorupție⁸⁴.

⁷⁷ Consilierul municipal Oleg Cernei a propus membrilor Consiliului să-și declare averile deținute înainte și după alegeri, comunicatul Agenției Info-prim Neo, 15.03.2007;

⁷⁸ Articolul „Revizuirea calitativă a condițiilor consensului politic”, [e-journal, nr. 92, www.e-democracy.md](http://e-journal.nr.92.www.e-democracy.md);

⁷⁹ Moldova este plasată pe locul 88 din 101 țări incluse în Sondajul percepției corupției întocmit de organizația Gallup, www.gallupoll.com; Raportul OECD „Investment Reform Index”;

⁸⁰ Studiul privind „Impozitarea neoficială în RM”, realizat de IDIS Viitorul, www.viitorul.org; Declarațiile lui Ion Leșan, Directorul executiv al Clubului Oamenilor de Afaceri „Timpul”, publicația „Jurnal de Chișinău”, 17.03.2007;

⁸¹ Discursul Prim-ministrului RM în cadrul ședinței Consiliului colegial al CCCEC din 12.01.2007;

⁸² Declarațiile directorului general al Agenției pentru Construcții și Dezvoltarea Teritoriului, rezultatele controalelor efectuate de Inspekția de Stat pentru Construcție și Urbanism referitor la majorarea costurilor și calitatea necorespunzătoare a lucrărilor la reconstrucția Complexului „Eternitate”, str. Pan Halippa, sediilor Curții Supreme de Justiție, monumentul Ștefan cel Mare; Interviu lui I.Semenovker în publicația Nezavisimai Moldova din 14.02.2007);

⁸³ La 20.03.2007 Consiliul municipal Chișinău a aprobat Regulamentul cu privire la finanțarea dobânzii bancare pentru persoanele angajate în sistemul bugetar, care construiesc sau procură locuințe prin metoda creditării ipotecare, incluzând și consilierii municipali în categoria beneficiarilor de facilități; I

⁸⁴ Ex-viceprimarul capitalei, Anatol Țurcanu a fost numit vice-director general al Agenției pentru Construcții și Dezvoltare a Teritoriului, deși anterior fusese anunțat în urmărire internațională, reținut și acuzat de comiterea unor fapte de abuz, iar ulterior achitat de instanța de judecată; În același timp, dosarele altor funcționari din cadrul primăriei mun. Chișinău continuă să fie examinate anevoios, procesele sînt tărăgănite;

Grila de monitorizare 2. Consolidarea capacității administrative

Indicatori / Domenii	Evoluții / Involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Reforma administrativă / Eficiența administrativă	<ul style="list-style-type: none"> Sînt aprobate planuri de implementare a Strategiei de reformă a APC pentru 2007 și de acțiuni prioritare privind implementarea în anul 2007 a PA UE-RM; este adoptată Strategia de instruire a funcționarilor publici și aleșilor locali; Deciziile promovate nu întotdeauna sînt coordonate prealabil cu planurile și strategiile anterioare; Reforma APL nu a demarat în măsura necesară; Majorările salariale au fost înghețate, un nou sistem de salarizare a funcționarilor nu este încă elaborat; 	<ul style="list-style-type: none"> Reforma APC se realizează în conformitate cu planurile aprobate, dar se atestă mai multe restanțe; Prioritățile PA UE-RM sînt stabilite clar, implementarea poate fi monitorizată detaliat; Funcționarii și aleșii locali sînt instruiți, capătă noi cunoștințe și aptitudini; Remunerarea pentru profesionalism și aplicarea TI nu are caracter stimulatoriu; Insuficiența de personal calificat și salarizarea proastă în serviciul public; 	<i>Favorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Activitatea unității de coordonare a reformei APC, a MAEIE și a responsabililor de implementarea PAUEREM; Asistența internațională; <i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Lipsa capacităților suficiente, deficiențe la capitolul comunicare și participare, conștientizare și promovare a Reformei APC; Resursele financiare insuficiente, utilizarea resurselor considerabile în domenii fără randament și prioritate pentru reforme; Implicarea sumară a Parlamentului în procesul de reformă a APC; Noua lege a serviciului public nu este adoptată, noile legi privind APL sînt implementate anevoios; 	+1	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Noutățile reformei APC; Rapoartele privind implementarea planurilor și strategiilor guvernamentale; Rapoarte și știri despre dezvoltarea sectorului TI; Mass-media;
	<ul style="list-style-type: none"> Este adoptată decizia privind crearea Centrului de armonizare a legislației, dar instituția în cauză nu a început să funcționeze; Se atestă un grad mai ridicat de utilizare a tehnologiilor informaționale, dar încă insuficient pentru a avea impact; Ministerul Justiției a simplificat procedura de autentificare a actelor; 	<ul style="list-style-type: none"> A crescut disciplina executorie; Expertiza compatibilității cu legislația comunitară nu este efectuată obligatoriu, deși legislația stabilește acest lucru; Mai multe acte pot fi autentificate într-un singur loc, dar se atestă dificultăți, autoritățile nu pot face față numărului de cereri în termen optim; Semnătura și documentul electronic nu sînt aplicate pe larg, serviciile on-line sînt slab dezvoltate; 	<i>Favorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Asistența externă; Domeniul TI se dezvoltă intens, dar în mare parte datorită sectorului privat; <i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Planificarea strategică și sectorială nu este realizată adecvat; Penetrarea tehnologiilor pe plan teritorial rămîne redusă; Transparența autorităților în Internet nu a sporit esențial, rămîne insuficientă; 	+1	
Depolitizarea administrației publice / Interferența intereselor economico-administrative și politice	<ul style="list-style-type: none"> Situația se agravează, în mare parte datorită apropierii alegerilor locale generale; Se atestă cazuri de persecutare a persoanelor care nu cooperează cu partidul de guvernămînt sau nu au acoperire politică suficientă; 	<ul style="list-style-type: none"> Funcționarii sînt dependenți de factorii și conjunctura politică; Au loc destituirii din funcții pe criterii subiective, altele decît lipsa profesionalismului; Protecția politică permite funcționarilor culpabili să se eschiveze de la răspundere, să comită abuzuri; Numirile și destituirile din funcții nu au caracter transparent, motivele nu sînt enunțate public; 	<i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Menținerea verticalei puterii și a centralizării excesive în sfera adoptării deciziilor; Nu este creată o unitate centrală independentă, specializată în domeniul serviciului public; Nu este adoptată noua lege a serviciului public, principiul depolitizării nu este promovat la nivel central și local; Angajarea în serviciul public nu are loc preponderent pe bază de concurs, concursurile desfășurate rămîn puțin transparente; 	- 1,5	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Stenogramele ședințelor plenare ale Parlamentului; Declarațiile partidelor politice și ale aleșilor locali; Studii și recomandări (Cartea Albă ș.a); Mass-media;
	<ul style="list-style-type: none"> Este aprobată Strategia de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător; Proprietatea publică este administrată și utilizată defectuos; 	<ul style="list-style-type: none"> Reforma regulatorie se realizează anevoios, cadrul legislativ nu este reformat în ritm accelerat; Privatizarea stagnează, eficiența întreprinderilor de stat rămîne redusă; 	<i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Majoritatea instituțiilor centrale nu pot face față cerințelor de evaluare a impactului; Activitatea puțin eficientă a Parlamentului în examinarea și adoptarea noilor acte legislative; Factorii politici sînt interesați în derularea afacerilor; Agenția pentru Protecția Concurenței nu activează; 	0	

Indicatori / Domenii	Evoluții / Involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Probitatea și transparența guvernării / Combaterea corupției	<ul style="list-style-type: none"> Sînt adoptate modificări ale legislației care stabilesc publicarea în Monitorul oficial a extraselor din deciziile CEDO; Transparența activității politice parlamentare și cea a procesului legislativ s-a redus, prin sistarea transmiterii în direct a ședințelor plenare; 	<ul style="list-style-type: none"> Publicul este informat despre cauzele ce determină condamnări la CEDO; Publicul este mai puțin informat despre activitatea Parlamentului, opinia publică poate fi manipulată; Puterea rămîne puțin credibilă, încrederea populației în autorități nu sporește; 	<i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Mass-media publică nu este reformată, rămîne afiliată intereselor puterii; Transparența și cooperarea autorităților cu mass-media rămîne problematică; Accesul la informația cu caracter juridic rămîne dificil (doar prin Internet), costurile Monitorului oficial și a bazelor de date rămîne exagerat; Promovarea proiectului Legii privind transparența decizională este obstructionată; Nu este adoptată o lege privind responsabilitatea ministerială; 	0	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Mass-media; Studiile sociologice;
	<ul style="list-style-type: none"> Sînt îndeplinite mai multe măsuri incluse în planul de realizare a Strategiei anticorupție; Este aprobat Planul de acțiuni pentru programul „Provocările Mileniului”; Continuă colaborarea în domeniu dintre autorități și societatea civilă (Alianța Anticorupție); Continuă să fie constatate abuzuri și încălcări la gestionarea resurselor, din partea autorităților centrale și locale; 	<ul style="list-style-type: none"> Sporește cooperarea dintre autorități; Sînt depistate noi cazuri de corupție; Implementarea măsurilor în domeniu este monitorizată permanent de autorități și sectorul neguvernamental; Dosarele anticorupție sînt de calitate slabă, se destramă în instanță; Colaborarea între CCCEC și procuratură nu este asigurată la nivel satisfăcător; Nivelul corupției și percepția acesteia rămîn a fi considerabile; 	<i>Favorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea instituțiilor internaționale și programele externe de asistență; Atenția sporită din partea conducerii țării; Activitatea organelor specializate, sporirea eforturilor de prevenire a corupției; Difuzarea publică a informației despre cazurile depistate; Activitatea ONG specializate; <i>Defavorizează:</i> <ul style="list-style-type: none"> Legislația despre declararea și controlul veniturilor nu este perfecționată; nu este adoptată o nouă lege despre combaterea corupției; Cazurile anterior enunțate nu sînt finalizate prin condamnări reale; Declarații despre abuzuri și încălcări rămîn fără urmări esențiale, opinia publică nu este informată despre măsurile luate în domeniu; 	+0,5	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Rapoartele oficiale; Informația despre activitatea CCCEC, a Procuraturii; Rapoartele Curții de conturi; Mass-media;

3. CONFLICTUL TRANSNISTREAN

Negocierile politice în format „5+2”

Mediatorii din partea OSCE, Rusiei și Ucrainei și observatorii din partea UE și SUA au desfășurat două runde de consultări cu privire la perspectivele reluării negocierilor în format „5+2” în problema transnistreană. În urma consultărilor din 26 ianuarie de la Madrid, mediatorii și observatorii au expediat invitații părților moldovenească și transnistreană la o nouă rundă de negocieri în format „5+2” pe 15-16 februarie 2007. Partea transnistreană însă și-a anunțat refuzul de a da curs invitației cu doar câteva zile înainte de începerea runde de negocieri, condiționând revenirea la masa tratativelor prin suspendarea regimului vamal unificat de la frontiera moldo-ucraineană. La runda din 21 martie de la Viena mediatorii și observatorii au adoptat o declarație finală în care au chemat părțile la reluarea negocierilor în format „5+2” în timpul cel mai apropiat.

În paralel, Chișinăul a continuat consultările cu factori de decizie ruși în problema transnistreană inițiate la sfârșitul anului 2006. În ianuarie ministrul Reintegrării, Vasile Șova, și consilierul prezidențial în probleme de politică internă, Mark Tkaciuk, au întreprins o vizită la Moscova, iar la începutul lunii martie Secretarul adjunct al Consiliului de Securitate al Federației Ruse, Iuri Zubakov, a avut o întrevedere la Chișinău cu Președintele Vladimir Voronin. De remarcat că în aceeași perioadă Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la Chișinău a dat publicității un comunicat de presă în care și-a exprimat indignarea față de practica deja înrădăcinată în rândurile structurilor de stat ale Rusiei de a califica liderii transnistreni drept „președinte” sau „ministru de externe” al Transnistriei, practică care ar pune la îndoială imparțialitatea și constructivismul Rusiei în calitate de stat mediator în problema transnistreană.

Cooperare UE-Moldova

La 15 februarie 2007, Consiliul European l-a desemnat pe Kalman Mizsei în calitate de Reprezentant Special al UE pentru Republica Moldova. Kalman Mizsei îl va înlocui în acest post pe Adriaan Jakobovits de Szeged, care și-a încheiat mandatul în luna februarie 2007.

Javier Solana, Înaltul Reprezentant pentru Politica Externă și de Securitate Comună a UE, a salutat decizia Consiliului de a-l desemna pe Kalman Mizsei, exprimându-și speranța că DI Mizsei va contribui la o mai mare angajare a Uniunii Europene față de Republica Moldova, în mod special în procesul de reglementare transnistreană. "Moldova este acum un vecin direct al Uniunii Europene și este timpul să găsim o soluție viabilă și durabilă pentru acest conflict", a declarat Javier Solana.

Mandatul noului Reprezentant Special al UE pentru Moldova se referă în mod special la contribuția UE la soluționarea pașnică a conflictului transnistrean, însă include și câteva domenii noi, cum ar fi contribuția la consolidarea instituțiilor democratice, supremația legii și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale în Republica Moldova, promovarea unor bune relații dintre UE și Moldova în baza valorilor și intereselor comune, acordarea asistenței în combaterea traficului în ființe umane, armament etc. din și prin Moldova.

Asistență diplomatică și politică din partea UE

Consiliul European a extins interdicția de călătorie pentru 17 lideri transnistreni, interdicție la care s-au alineat ulterior statele candidate pentru aderare, statele Procesului de Stabilizare și Asociere, EFTA și EEA.

Securizarea frontierei moldo-ucrainene

În martie 2007 a avut loc cea de-a cincia ședință a Consiliului de Consultare al Misiunii UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană, care a luat act de progresul înregistrat de către misiune în perioada decembrie 2006 – februarie 2007 și a adoptat planul de lucru pentru 2007. Potrivit Șefului Misiunii UE, Generalul Ferenc Banfi, cel mai mare progres a fost înregistrat în domeniul contracarării trecerii ilegale a frontierei, dezvoltării capacităților de analiză a riscurilor și intensificării cooperării și complementarității dintre agenții. În același timp, conform celor declarate de Generalul Banfi, rămân încă multe de făcut în astfel de domenii ca lucrul cu factorii structurali și consolidarea capacităților operaționale și instituționale. În același timp, Șeful Delegației Comisiei Europene în Ucraina, Ian Boag, a salutat continuarea implementării declarației comune moldo-ucrainene cu privire la unificarea regimului vamal și a declarat că misiunea continuă monitorizarea procesului de înregistrare a agenților economici transnistreni la Chișinău. La ședință s-a discutat și despre implementarea programului finanțat de UE, BOMMOLUK, în cadrul căruia în aprilie – mai 2007 vor avea loc douăsprezece vizite de studiu ale oficialilor moldoveni și ucraineni în Croația, Austria, Grecia și Macedonia. De remarcat, că în perioada de referință oficiul Misiunii UE de asistență la frontiera moldo-ucraineană a fost vizitat de ministrul polonez de Interne, Janusz Kaczmarek, care și-a exprimat satisfacția vizavi de rezultatele pozitive ale activității misiunii și sprijinul Poloniei pentru aceasta. De remarcat că la 17 martie

Guvernul Republicii Moldova a adoptat o serie de amendamente la procedura de înregistrare a agenților economici transnistreni, potrivit cărora atât întreprinderile înregistrate provizoriu, cât și cele înregistrate permanent vor putea beneficia de preferințele comerciale acordate agenților economici moldoveni de către Uniunea Europeană. Modificările au fost salutate de către reprezentanții ai OSCE și UE drept binevenite și necesare în vederea egalizării condițiilor de operare a companiilor de pe cele două maluri ale Nistrului.

Participarea societății civile

La 26-27 martie la Chișinău a avut loc conferința internațională „Reglementarea conflictului transnistrean în contextul europeanizării Republicii Moldova”, organizată de către Asociația pentru Politică Externă cu sprijinul Ambasadei Britanice din Moldova. La conferință au participat o serie de înalți oficiali moldoveni, reprezentanți ai UE, OSCE, șefi ai misiunilor diplomatice acreditate la Chișinău, precum și experți locali și internaționali. Marian Lupu, Președintele Parlamentului Moldovei, a ținut o alocuțiune de salut în care a declarat că democratizarea și demilitarizarea regiunii transnistrene rămân a fi prioritățile Chișinăului în procesul de reglementare transnistreană. Speakerul Lupu a propus o serie de măsuri în vederea atingerii acestor obiective: lansarea unei Misiuni OSCE de evaluare a instituțiilor democratice și inspectarea întreprinderilor militare din regiunii, onorarea angajamentelor asumate de Rusia la Istanbul în 1999, transformarea actualului mecanism de pacificare într-o misiune multinațională cu mandat internațional, deschiderea la Bender a unui centru de informare europeană, consolidarea sectorului asociativ și susținerea inițiativelor civice din regiune. Reprezentanții instituțiilor UE, printre care s-au numărat Șeful Delegației Comisiei Europene la Chișinău, Cezare de Montes, Șefa Comisiei Parlamentului European pentru Cooperare cu Moldova, Marianne Mikko, și Consilierul politic principal pentru Ucraina, Belarus și Moldova în Secretariatul Consiliului European, Pirkka Tapiola, au accentuat necesitatea sporirii atractivității Republicii Moldova pentru locuitorii din stînga Nistrului prin intensificarea eforturilor de integrare europeană și mai multă fermitate în continuarea reformelor democratice.

Grila de monitorizare 3. Conflictul transnistrean

Indicatori	Evoluții în T1-07	Impactul practic al schimbărilor	Factori ce favorizează/împiedică progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Negocierile politice (formatul „5+2”)	<ul style="list-style-type: none"> Negocierile nu au fost deblocate în urma a două runde de consultări ale mediatorilor și observatorilor Moldova și Rusia au continuat consultările bilaterale 	<ul style="list-style-type: none"> Întreruperea procesului de negocieri politice pentru o perioadă indefinită 	<ul style="list-style-type: none"> Medierea diplomatică a observatorilor din partea SUA și UE Sprijinul acordat Transnistriei de către Rusia; activizarea poziției Rusiei vizavi de „conflictele înghețate” din fosta URSS; Ineficiența formatului „5+2” 	0	Agencii de știri : Infotag, Regnum.ru, Basa-press, Olvia-press, Novii Region
Cooperare UE-Moldova	<ul style="list-style-type: none"> Consiliul UE a desemnat un nou Reprezentant Special pentru Moldova; 	<ul style="list-style-type: none"> Sprijin diplomatic UE pentru eforturile de reglementare și democratizarea RM 	<ul style="list-style-type: none"> Reglementările Planului de Acțiuni Limitele contribuției UE la reglementarea transnistreană 	+ 1	Pagina de Internet a Uniunii Europene
Asistență diplomatică și politică UE	<ul style="list-style-type: none"> UE a extins interdicția de călătorie pentru 17 lideri transnistreni 	<ul style="list-style-type: none"> Sprijin politic și diplomatic al UE pentru eforturile de reglementare transnistreană 	<ul style="list-style-type: none"> Angajamentele politice ale UE în cadrul Planului de Acțiuni. Limitele contribuției UE la reglementarea transnistreană 	+ 1	Pagina de Internet UE, OSCE.
Angajamentele de la Istanbul ale Rusiei	<ul style="list-style-type: none"> Oficiali UE și RM au continuat să reitereze necesitatea onorării angajamentelor Rusiei de la Istanbul 	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa progresului în procesul de retragere a trupelor și munițiilor ruse 	<ul style="list-style-type: none"> Presiuni din partea SUA și UE asupra Rusiei; transformarea misiunii de pacificare din Transnistria în una cu mandat internațional Interesele geopolitice ale Rusiei 	0	Pagina de Internet UE, OSCE
Securizarea frontierei moldo-ucrainene	<ul style="list-style-type: none"> Progres continuu în realizarea mandatului Misiunii UE de asistență la frontieră Agencii economice transnistreni obțin acces mai larg la preferințele comerciale europene în contextul introducerii regimului vamal unificat moldo-ucrainean 	<ul style="list-style-type: none"> Securizarea frontierei, combaterea contrabandei la frontiera moldo-ucraineană, legalizarea operațiunilor de export-import 	<ul style="list-style-type: none"> Sprijinul din partea UE și SUA Cooperarea guvernului Ucrainei și respectarea de către acesta a regimului vamal unificat cu RM Instabilitatea politică de la Kiev și un posibil recul al forțelor pro-europene 	+ 2	Agencii de știri : Infotag, Regnum.ru, Basa-press, Olvia-press, Novii Region.
Participarea societății civile	<ul style="list-style-type: none"> Asociația pentru Politică Externă a organizat o conferință internațională în problema transnistreană 	<ul style="list-style-type: none"> Crearea unui cadru alternativ de discuții între părți, mediatorii și observatorii cu privire la perspectivele reglementării 	<ul style="list-style-type: none"> Expertiza existentă la nivelul societății civile în problema transnistreană Lipsa progresului în negocierile politice 	0	

4. JUSTIȚIA

Capacitatea de impunere a respectării legii / Statutul și independența judecătorilor și procurorilor / Transparența

Evoluții:

- ☞ a scăzut numărul de dosare restante neexaminat în cauzele penale; crește calitatea examinării cauzelor: 5,9% hotărâri anulate pe dosare penale și 4,1% pe dosare civile (în anul 2005 – respectiv 6,9% și 5,8%)⁸⁵;
- ☞ este elaborată și promovată Strategia de consolidare a sistemului judecătoresc; este elaborat Conceptul programului computerizat complex al justiției;
- ☞ se atestă o reducere a numărului de documente aflate la executare (în anul 2006 – cu peste 52 mii documente executorii)⁸⁶; Procuratura întreprinde măsuri pentru sancționarea persoanelor culpabile de neexecutarea hotărârilor judecătorești⁸⁷;
- ☞ activitatea procuraturii se perfecționează⁸⁸;
- ☞ presiunile exercitate asupra judecătorilor au slăbit din intensitate;
- ☞ concursurile pentru funcțiile vacante de judecător continuă să fie anunțate public.

Deficiențe și probleme:

- ☞ publicitatea proceselor nu este asigurată deplin, calitatea activității judecătorilor și procurorilor este redusă de sarcina mare de cauze, activitatea poliției judecătorești este nesatisfăcătoare⁸⁹;
- ☞ practica judiciară nu este uniformizată, se emit hotărâri contradictorii în aceleași dosare⁹⁰;
- ☞ continuă să se ateste numeroase cazuri de târăgănare, adesea nemotivată, a examinării dosarelor⁹¹;
- ☞ nivelul de executare a hotărârilor judecătorești rămâne nesatisfăcător, sistemul de executare necesită perfecționare⁹²;
- ☞ transparența proceselor și a activității organelor de administrare în sfera justiției este redusă⁹³;
- ☞ atribuțiile Procuraturii rămân extinse, modificările cadrului legislativ în domeniu nu sînt puse în aplicare; activitatea de protecție a drepturilor omului nu asigură nivelul necesar al acestei protecții;
- ☞ se mai atestă cazuri de influențare a deciziilor judecătorilor⁹⁴, prin acte de corupere sau presiuni de ordin politico-administrativ⁹⁵;
- ☞ promovarea în funcții a judecătorilor este influențată de factori politici⁹⁶, deciziile de respingere nu sînt argumentate public;

⁸⁵ Raportul Președintelui CSM la Conferința anuală a judecătorilor (09.02.2007);

⁸⁶ Informația Departamentului de executare al Ministerului Justiției;

⁸⁷ Comunicatele Serviciului de presă al Procuraturii;

⁸⁸ Raportul Procurorului general privind activitatea în anul 2006, prezentat la Colegiul lărgit al procuraturii (23.01.2007);

⁸⁹ Raportul Analitic Semestrial privind monitorizarea ședințelor de judecată (**Raportul de monitorizare al OSCE**);

⁹⁰ Alocuțiunea Ministrului Justiției la Conferința anuală a judecătorilor;

⁹¹ Alocuțiunea Președintelui RM și Raportul Președintelui CSM la Conferința anuală a judecătorilor; Raportul de monitorizare al OSCE;

⁹² Alocuțiunea Prim-ministrului la ședința Consiliului Colegial al Ministerului Justiției (22.01.2007);

⁹³ Raportul de monitorizare al OSCE; lipsa site-ului specializat al CSM;

⁹⁴ Alocuțiunea Ministrului Justiției la Conferința anuală a judecătorilor;

⁹⁵ Raportul Departamentului de stat al SUA „Drepturile omului Moldova 2006”, www.state.gov;

⁹⁶ Alocuțiunea Președintelui RM la Conferința anuală a judecătorilor; deciziile majorității parlamentare de respingere a unor numiri de judecători propuși de CSM, respingerea unor candidaturi decizii de refuz;

- ☞ adoptarea strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc este târăgănată de Parlament (proiectul a fost prezentat încă în 2006). Mai multe puncte din Planul de acțiuni prioritare privind implementarea Planului de Acțiuni RM – UE nu sînt executate în termen⁹⁷: - crearea *Departamentului de administrare judecătorească*; - promovarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului Penal și a Constituției (conformarea prevederilor cu Statutul de la Roma al CPI); - crearea mecanismului eficient pentru monitorizarea aplicării legilor privind reforma justiției; crearea birourilor de informații și relații publice în cadrul instanțelor etc.

Instruirea specialiștilor din sistem / Asigurarea materială

Evoluții:

- ☞ continuă proiecte anterioare și au demarat proiecte noi de asistență internațională în domeniul instruirii justițiarilor;
- ☞ CSJ beneficiază de asistență din partea unor instituții financiare internaționale (Banca Mondială)⁹⁸;

Deficiențe și probleme:

- ☞ Institutul Național al Justiției nu și-a început activitatea cu randament plener, instruirea judecătorilor și procurorilor se realizează prin seminare organizate, în teme, cu suport extern;
- ☞ multe din condamnările la CEDO se datorează circumstanțelor subiective, comportamentului judecătorilor⁹⁹;
- ☞ salarizarea judecătorilor și procurorilor nu este suficientă pentru asigurarea unui trai decent și evitarea riscurilor de corupere, remunerarea angajaților aparatului instanțelor judecătorești este sub minimul de existență;
- ☞ sediile și dotarea instanțelor sînt inadecvate¹⁰⁰, resursele bugetare alocate nu acoperă necesitățile justiției.

Căi alternative de soluționare a litigiilor / Instituțiile penitenciare

Evoluții:

- ☞ este elaborată o nouă lege cu privire la mediere, care propune acoperirea domeniului penal, civil și familial¹⁰¹;
- ☞ este inițiată înregistrarea a 11 Centre de Justiție Comunitară în raioanele republicii;
- ☞ scade numărul de condamnări a minorilor, experții internaționali recomandă crearea judecătoriilor și procuraturilor specializate pentru minori;
- ☞ scade numărul de persoane decedate în timpul detenției¹⁰²;
- ☞ deținuți din penitenciare beneficiază de asistență gratuită¹⁰³, se desfășoară training-uri specializate privind respectarea drepturilor omului în instituțiile penitenciare și restabilirea în comunitate a persoanelor eliberate din locurile de detenție¹⁰⁴.

Deficiențe și probleme:

- ☞ întârzie adoptarea modificărilor legislative relevante pentru promovarea căilor alternative;

⁹⁷ HG nr. 113 din 03.02.2007;

⁹⁹ Interviu acordat de V.Nagacevski, președintele Organizației „Juriștii pentru Drepturile Omului”, publicației „Jurnal de Chișinău”, 03.04.2007;

¹⁰⁰ Raportul de monitorizare al OSCE;

¹⁰¹ www.parlament.md;

¹⁰² Declarațiile cu șefului adjunct al Departamentului Instituției Penitenciare, publicația Ziarul de Gardă (22.02.2007);

¹⁰³ Centrul de asistență juridică pentru persoanele aflate în detenție, lansat de LADOM;

¹⁰⁴ Acțiuni organizate de Training pentru Negociatori, organizat de IRP, www.irp.md;

- ☞ deși se atestă anumit îmbunătățiri, problemele principale din instituțiile penitenciare rămân aceleași: insuficiența de mijloace financiare, suprapopularea, alimentarea proastă, condițiile sanitaro-igienice nesatisfăcătoare, impedimente la vizitarea de către rude¹⁰⁵;
- ☞ numărul deținuților minori este în creștere, politica penală a statului a fost prea aspră în raport cu această categorie;
- ☞ aplicarea Legii cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție nu este asigurată în măsură corespunzătoare.

¹⁰⁵ Colegiul Ministerului Justiției, 27.02.2007; Declarațiile avocatului V Țurcan despre situația la penitenciarul din Soroca, preluate de Agenția Basa-press;

Grila de monitorizare 4. Justiția

Indicatori / Domenii	Evoluții / Involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
<p>Capacitatea de impunere a respectării legii</p> <p>/</p> <p>Statutul și independența judecătorilor și procurorilor</p> <p>/</p> <p>Transparența</p>	<ul style="list-style-type: none"> Activitatea eficientă a procuraturii este abordată mai activ; Crește numărul de condamnări la CEDO; Se atestă cazuri de presiuni asupra judecătorilor; Executarea plenară și rapidă a deciziilor nu este asigurată; Nu este creat Departamentul Administrării Judecătorești; 	<ul style="list-style-type: none"> a scăzut numărul de dosare restante neexaminare în cauzele penale; crește calitatea examinării cauzelor; Implicarea mai activă a procuraturii în asigurarea executării hotărârilor judecătorești; statul este nevoit să acorde despăgubiri pentru erori și abuzuri judiciare; Încrederea în justiție rămâne scăzută; Nu sînt realizate mai multe măsuri anterior programate; Activitatea poliției judecătorești nu corespunde necesităților; 	<p><i>Favorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Condamnările la CEDO; Asistența externă; <p><i>Defavorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Neexecutarea deciziilor de către funcționari de înalt rang; Corupția existentă în sistem; Implicarea factorilor politici în procesul de numire și promovare a judecătorilor; Transparența redusă în procese, a organelor de administrare; Lipsa capacităților administrative, tehnice, instituționale de asigurare a transparenței; Activitatea puțin eficientă a CSM; 	<p>+0,5</p>	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Hotărârile CEDO; Studii independente; Mass-media; Practica judiciară; Comunicate oficiale de presă; Resursele web;
<p>Instruirea specialiștilor din sistem</p> <p>/</p> <p>Asigurarea materială</p>	<ul style="list-style-type: none"> INJ nu activează pe deplin eficient; Procesele de instruire se realizează, în temei, cu aportul instituțiilor neguvernamentale și internaționale; Strategia de consolidare nu este adoptată; 	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hotărâri necalitative (ulterior anulate) rămâne considerabil; Crește numărul de condamnări la CEDO, inclusiv din cauza deciziilor judecătorești incorecte; Salarizarea în domeniu rămîne sub nivelul adecvat responsabilităților; Sediile instanțelor nu corespund cerințelor, nu sînt dotate adecvat; Practica judiciară nu este uniformă; 	<p><i>Favorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Asistența externă; <p><i>Defavorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> INJ nu și-a început activitatea deplină; Calitatea studiilor și procesul defectuos de selectare/promovare a cadrelor; Lipsa resurselor; 	<p>+0,5</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hotărârile CEDO; Studii independente; Mass-media;
<p>Căi alternative de soluționare a litigiilor</p> <p>/</p> <p>Instituțiile penitenciare</p>	<ul style="list-style-type: none"> Este elaborată o nouă lege a medierii; Se creează centre de justiție comunitară; Au loc seminare de instruire; <ul style="list-style-type: none"> Situația în penitenciare se îmbunătățește; Se desfășoară activități pentru asigurarea reintegrării sociale a deținuților; Sînt lansate proiecte noi de asistență; 	<ul style="list-style-type: none"> Metodele de soluționare alternativă sînt promovate la nivel național și local; Cadrul legislativ nu este perfecționat; Autoritățile conștientizează necesitatea promovării, funcționarii sînt instruiți în domeniu; <ul style="list-style-type: none"> Scade numărul condamnaților minori; Scade numărul persoanelor decedate în penitenciare, se îmbunătățește asigurarea cu hrană; Deținuții beneficiază de asistență juridică; Situația este monitorizată și examinată în ședințe speciale al autorităților responsabile; 	<p><i>Favorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Activitatea ONG în domeniu; Asistența internațională; <p><i>Defavorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tărăgănarea procesului legislativ; Cunoașterea insuficientă a noilor mecanisme; <p><i>Favorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Activitatea ONG în domeniu, a avocaților parlamentari; Asistența internațională; Atenția sporită a autorităților; <p><i>Defavorizează:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Lipsa resurselor adecvate; Dotarea și condițiile necorespunzătoare din instituțiile penitenciare; 	<p>+1</p> <p>+0,5</p>	<ul style="list-style-type: none"> Legislația RM; Mass-media; Comunicate oficiale; Resursele web;

5. DEZVOLTARE ȘI REFORME ECONOMICE

Reducerea sărăciei

În luna martie Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (Proiectul privind primul credit destinat susținerii reducerii sărăciei în Republica Moldova - CSRS-1), în valoare de 10 milioane dolari SUA, semnat la Chișinău la 22 decembrie 2006.¹⁰⁶ Impactul acestui proiect va depinde de genul acțiunilor desfășurate, despre natura cărora pentru moment nu cunoaștem nimic.

În primul trimestru al anului curent veniturile medii disponibile ale populației au continuat creșterea. În particular, salariile reale au crescut cu 12% în ianuarie și 9% în februarie 2007. Evoluția mai lentă în februarie este determinată de scăderea salariilor reale în câteva ramuri. Dacă în ianuarie 2007 numai ramura de fabricare a băuturilor alcoolice și învățământul au suferit de pe urma scăderii puterii reale de cumpărare a salariilor, atunci în februarie la salariații din aceste ramuri s-au adăugat cei din sectorul sănătății și protecției sociale. Comparativ cu februarie 2006, în industria băuturilor salariile reale au scăzut cu 3,8%, în învățământ – cu 6,6%, în sfera sănătății – cu 2,9%.

Scăderea salariului real în învățământ a fost determinată de amendarea legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, prin care Parlamentul a amânat majorarea salariilor de bază pentru câteva categorii bugetare, inclusiv pentru salariații din sistemul de învățământ, de la 1 ianuarie 2007 pentru 1 decembrie 2007¹⁰⁷. Noi considerăm că prin această modificare, Parlamentul a sfidat legea învățământului¹⁰⁸ care în articolul 53, p.6, stipulează în mod expres că „salariul minim al cadrelor didactice nu va fi mai mic decât salariul mediu al salariaților din economia națională”. Perioada ianuarie-februarie a fost marcată de tensiuni sociale puternice, salariații din învățământ amenințând cu organizarea unor greve generale și chiar desfășurând și acțiuni sporadice de protest. Ulterior, guvernul a promis majorarea eșalonată a salariilor începând cu 1 aprilie 2007.

Numărul de salariați angajați la întreprinderile cu mai mult de 20 de locuri de muncă a scăzut în ianuarie cu circa 23 mii locuri. Aceasta este legat de reducerile de personal efectuate de întreprinderile din sectorul vinicol. În februarie aceste întreprinderi au mai închis încă 1 mii locuri de muncă. Reacții guvernamentale adecvate la aceste evoluții nefavorabile nu s-au făcut observate.

În primul trimestru a continuat creșterea intensă a veniturilor obținute de peste hotare. Angajații la muncă peste hotare au transferat numai în ianuarie-februarie 2007 pe canale oficiale peste 125 milioane USD, un nivel comparabil cu cel atins în prima jumătate a anului 2003. Conform datelor precizate transferurile veniturilor provenite din munca prestată peste hotare au constituit în primele 2006 circa 35% din PIB. După toate aparențele, Moldova se plasează acum pe primul loc în lume după cota veniturilor remise de emigranți în PIB (în 2006 era pe locul trei, după Haiti și Tonga). Resursele financiare transferate de emigranți reprezintă cel mai important factor de reducere a sărăciei în Moldova și care compensează ineficiența politicilor de stat.

Consolidarea creșterii economice

Nu sunt disponibile date statistice asupra creșterii economice realizate în primul trimestru. Conform estimărilor EXPERT-GRUP, creșterea PIB în primul trimestru 2007 a constituit 2,5-2,7%. Cu toate că creșterea se menține pozitivă, putem afirma că structural procesul de creștere economică continuă să se înrăutățească. Aceasta este demonstrat, alături de altele, de agravarea recesiunii industriale în ianuarie-februarie 2007. În 2006 descreșterea industrială a fost de -6,9%, după care în indicatorul s-a înrăutățit la -11% în ianuarie și -14% în februarie 2007. Evoluțiile negative din vinificație în mod sigur vor avea impact negativ asupra viticulturii.

Perspectivile agriculturii în 2007 trezesc cele mai mari îngrijorări, de aceea adoptarea în primul trimestru a câtorva hotărâri importante pentru susținerea agriculturii este îmbucurătoare. În februarie Parlamentul a adoptat Regulamentul cu privire la modul de utilizare a mijloacelor fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli¹⁰⁹. Însă valoarea totală a fondului este de numai 240 milioane lei, iar resursele sunt alocate inechitabil și utilizate ineficient. Parlamentul ar trebui să adopte un regulament general aplicabil care ar defini principiile, conținutul și condițiile în care pe viitor ar trebui de acordat orice fel de ajutoare de stat. Tot în februarie guvernul a aprobat și noile reguli de subvenționare a riscurilor asigurate în agricultură, extinzând lista riscurilor subvenționate din buget, iar cotele de compensare fiind ridicate până la 60% din costul poliței. În 2005-2006 a crescut semnificativ cererea pentru subvenționarea riscurilor: dacă în 2005 au fost valorificate numai 90 mii de lei din 5 milioane alocate pentru subvenționare, atunci în 2006 deja 4 milioane din cele 15 alocate. Creșterea cererii pentru subvenționarea serviciilor de asigurare, așteptata consolidare a pieței serviciilor private de asigurare și multiplicarea riscurilor la care este expusă agricultura: toate aceste impun ca pe viitor să crească considerabil alocărilor din buget pentru compensarea primelor. În același timp, este foarte important ca guvernul să nu facă discriminări între gospodăriile agricole pe baza suprafețelor prelucrate sau a mărimii economice a entităților agricole.

Stabilitatea macroeconomică și financiară

Fiind îngrijorată de unele riscuri inflaționiste care au accelerat în 2006, în primul trimestru 2007 Banca Națională a Moldovei și-a intensificat operațiunile de sterilizare monetară. Aceasta a condus la aplatizarea ritmului lunar de

¹⁰⁶ LEGE 32 adoptat: 22.02.2007 cu privire la ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (Proiectul privind primul credit destinat susținerii reducerii sărăciei în Republica Moldova - CSRS-1).

¹⁰⁷ Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, nr. 442 din 28.12.2006.

¹⁰⁸ Legea învățământului, nr. 547 din 21.07.1995.

¹⁰⁹ Adoptat prin Hotărârea de Parlament nr.15-XVI din 9 februarie 2007.

creștere a prețurilor. Rata inflației în ianuarie a fost de 0,9%, în februarie 0,7%, iar în martie 0,5%. În același timp, nu trebuie de omis cu vederea faptul că în februarie prețurilor producătorilor industriali au crescut cu 19%. Această creștere a costurilor de producție poate fi un simptom al unei viitoare creșteri a prețurilor consumatorilor. Prin urmare, ne întrebăm dacă nu s-a grăbit oare BNM să anunțe în aprilie curent reducerea ratei sale de bază de la 14% anual la 13,5%.

Paralel cu decelerarea inflației prețurilor de consum, în ianuarie-martie 2007 s-a observat și aprecierea leului moldovenesc față de dolarul american (de la 12,9050 la 1 ianuarie până la 12,5214 la 31 martie 2007). Executarea bugetului public în primul trimestru a fost excedentară și nu a generat careva riscuri destabilizatoare. Mai mult ca atât, dacă veniturile globale au depășit cu 17% nivelul planificat, atunci cheltuielile nu au fost executate decât în proporție de 77% din nivelul planificat. Deficitul comercial a continuat să se înrăutățească ca valoare absolută. Dacă în ianuarie-februarie 2006 deficitul comercial era de -171 milioane USD, atunci în 2007 aceasta a depășit -296 milioane USD. Deficitul este compensat de intrările valutare din partea emigranților și, aparent, de unele influxuri substanțiale din partea unor investitori străini și a unor firme-mamă externe către subsidiarele din Moldova.

Transparența și durabilitatea fiscală

În februarie a fost publicată legea cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat¹¹⁰, care va intra în vigoare în termen de 6 luni. Legea definește datoria publică, reglementează procedurile de raportare, contractare și administrarea mijloacelor împrumutate. Aplicarea ei consecventă va asigura o durabilitate și transparență mai mare a cadrului fiscal general. În același timp, transparența fiscală suferă cel mai mult la nivelul guvernului central și al celor locale. Astfel, în trimestrul 1, 2007 Guvernul a adoptat 40 de hotărâri diverse în vederea alocării resurselor financiare, comparativ cu 24 adoptate în trimestrul 1, 2006. Apropierea alegerilor generale poate fi un factor important care să fi determinat intensificarea alocării resurselor financiare. O serie din aceste decizii de alocare a banilor publici (chiar dacă aceștia provin din fondul de rezervă a guvernului) provoacă semne de întrebare și dubii vizavi de transparența alocării și utilizării resurselor. În tabelul de mai jos sunt incluse câteva decizii „sensibile” vizavi de care publicului ar trebui să i se aducă explicații și răspunsuri.

Nr., data aprobării Hotărârii de Guvern	Numărul și data „Monitorului Oficial”	Beneficiarul	Suma, lei	Destinația	Comentarii
1499, 28.12.2006	Nr. 001, 05.01.2007	Redacția ziarului "Moldova Suverană"	376839	Stingerea datoriilor față de I.S. Editura "Universul".	Decizia este discriminatorie în raport cu publicațiile neafiliate guvernului
1499, 28.12.2006	Nr. 001, 05.01.2007	Redacția ziarului "Независимая Молдова"	81326	Stingerea datoriilor față de I.S. Editura "Universul".	Decizia este discriminatorie în raport cu publicațiile neafiliate guvernului
100, 30.01.2007	Nr. 018, 09.02.2007	Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului	86436	Acoperirea cheltuielilor suportate de Organizația Vetera-nilor din Republica Moldova cu prilejul sărbătoririi a 20 ani de la fondare	Prioritatea este dubioasă. Cum se referă această acțiune la protecția socială, familie sau copil?
132, 12.02.2007	Nr. 021, 16.02.2007	Aparatului Guvernului	56179	Acoperirea cheltuielilor aferente organizării la 26 ianuarie 2007, a recepției oferite cu ocazia sărbătorilor de iarnă Președintele Republicii Moldova.	Președinția trebuie să includă asemenea cheltuieli în propriul buget la momentul planificării bugetului.
		Ministerului Culturii și Turismului	3072		
135, 12.02.2007	Nr.025, 23.02.2007	Baza Auto a Aparatului Guvernului	972582	Procurarea unităților de transport	A fost oare organizat tender public?
136, 12.02.2007	Nr.025, 23.02.2007	Ministerul Educației și Tineretului	2700000	Pentru Organizația "Orășelul Copilăriei", în scopul susținerii activității de prestare a serviciilor copiilor orfani și celor din familiile defavorizate	Guvernul foarte rar acordă bani ONG-urilor, iar în cazul dat și suma este foarte mare, și, conform investigațiilor jurnalistice, din conducerea organizației face parte o persoană afiliată guvernării. Cum se monitorizează utilizarea banilor?
227, 28.02.2007	Nr.032, 09.03.2007	Primăria municipiului Chișinău	400000	Reparația capitală a oficiului Societății Invalizilor din Republica Moldova	Primăria municipiului Chișinău este cea mai bogată din țară și trebuie să-și includă asemenea cheltuieli în propriul buget.
317, 19.03.2007	Nr.039, 23.03.2007	Agenția Agroindustrială "Moldova-Vin"	150000	Acoperirea cheltuielilor legate de organizarea și desfășurarea în zilele de 7-8 octombrie 2006 a sărbătorii "Ziua Națională a Vinului"	Agenția trebuie să-și planifice asemenea cheltuieli în propriul buget instituțional.

¹¹⁰ Legea nr.419 din 22 decembrie 2006.

Grila de monitorizare 5. Dezvoltare și reforme economice

Indicatori / Domenii	Evoluții / involuții în T1-07	Impactul practic al evoluțiilor analizate	Factorii care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Reducerea sărăciei	<ul style="list-style-type: none"> • Continuarea creșterii veniturilor disponibile ale unor segmente ale populației. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea sărăciei în mediul urban și creșterea inegalităților urban-rural, precum și în interiorul mediului rural; 	<ul style="list-style-type: none"> • Continuarea creșterii salariului real și a transferurilor de venituri de muncă de peste hotare; 	0	Evaluările autorilor; Datele BNS;
	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea numărului de locuri de muncă la întreprinderile cu 20 și mai mulți angajați. 	<ul style="list-style-type: none"> • Înăutățirea calității vieții salariaților vizați și intensificare emigrării. 	<ul style="list-style-type: none"> • Declinul industrial din sectorul vinificației. 		
Creșterea economică	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea economică estimată la 2,5-2,7% în T1-06, care structural este încă mai dezechilibrată decât anterior. 	<ul style="list-style-type: none"> • Accentuarea caracterului dezechilibrat (regiuni și sectoare) al creșterii economice în Moldova. • Creșterea inegalității veniturilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea impozitelor nete pe produs și import și creșterea valorii adăugate brute în sectorul serviciilor. • Expansiunea rapidă a sectorului construcțiilor și serviciilor compensează recesiunea industrială; • Creșterea consumului final al gospodăriilor casnice și investițiilor. 	-0,5	Evaluările autorilor; Datele BNM;
	<ul style="list-style-type: none"> • Performanțele foarte slabe ale industriei. Declinul industrial în primele 3 luni ale anului a fost de 11%. 	<ul style="list-style-type: none"> • Îngustarea bazei pentru creșterea PIB; • Deformarea continuă a procesului economic; • Scăderea salariilor reale în câteva ramuri și întreprinderi mari; 	<ul style="list-style-type: none"> • Viteza mică de identificare a nișelor de realizare a producției vinicole pe piețe noi; • Competitivitatea redusă a producției industriale autohtone (problema standardelor și calității); 		
Stabilitatea macroeconomică	<ul style="list-style-type: none"> • BNM a păstrat o politică monetară precaută și o prezență activă pe piața monetară. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atenuarea riscurilor inflaționiste. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ancorarea politicii macroeconomice într-un cadru rigid stabilit de acordurile cu FMI; • Un risc care ar putea compromite politicile antiinflaționiste sunt veniturile remise de emigranți. 	+0,5	Evaluările autorilor;
	<ul style="list-style-type: none"> • Riscul major care s-a profilat în primul trimestru este agravarea deficitului comercial. 	<ul style="list-style-type: none"> • Risc de agravare și mai puternică a deficitului contului curent. 	<ul style="list-style-type: none"> • O oportunitate este ameliorarea regimului comercial cu UE, • Progresul este compromis de reorientarea lentă a exporturilor spre piețe alternative și de politicile guvernamentale ineficiente. 		
Transparența și durabilitatea fiscală	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea legii cu privire la datoria de stat 	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru moment nu este sesizabil. Pe viitor așteptăm creșterea transparenței în contractarea și gestionarea datoriei publice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Progresul este favorizat de reducerea poverii datoriei externe și de condițiile acordului cu FMI. 	-1	Evaluările autorilor;
	<ul style="list-style-type: none"> • În primul trimestru s-au multiplicat deciziile guvernamentale dubioase și lipsite de transparență de alocare a mijloacelor financiare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea defectuoasă a banilor publici și alocarea resurselor pentru priorități virtuale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Factorii care determină această situație sunt lipsa controlului parlamentar și public asupra disciplinei financiare a guvernului și apropierea alegerilor locale generale. 		

6. DEZVOLTARE ȘI REFORME SOCIALE

Dialogul social

O stipulare expresă a Planului de Acțiuni este menținerea unui dialog activ în politica socială și de ocupare a forței de muncă. Privind înapoi la ce s-a întâmplat în primele trei luni ale anului 2007 vor observa evoluții mixte la acest capitol. Un eveniment negativ simptomatic a fost amendarea, fără consultanții publice preliminare, a legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, fiind amânat termenul-limită de majorare a salariilor de bază pentru unele categorii de salariați bugetar¹¹¹. Învățătorii vizați de noua lege au avut o reacție pe potrivă, perioada ianuarie-februarie fiind marcată de tensiuni sociale puternice. Salariații din învățământ chiar au desfășurat și acțiuni de protest. Calmarea spiritelor a fost posibilă numai după o nouă modificare a legii favorabilă salariaților. Lipsa unui dialog efectiv a fost probată și de felul în care a fost amendată legea cu privire la patenta de întreprinzător. Din 1 ianuarie 2007 au intrat în vigoare amendamente prin care câteva tipuri de activitate au fost eliminate din regimul de patentă¹¹². Alte activități vor fi eliminate din regimul de patentă gradual, pe parcursul a 3 ani. Pentru 2007 legea vizează numai 4 genuri de activitate în care sunt antrenați peste 4 mii cetățeni. Această hotărâre are implicații sociale importante și a fost adoptată fără consultarea adecvată a categoriilor vizate. Astfel, la protestele învățătorilor, în primul trimestru s-au adăugat și mai multe manifestări de protest din partea titularilor de patentă.

Protecția socială

Unul din cele mai importante evenimente în perioada analizată este majorarea indemnizațiilor unice la nașterea copilului de la 800 lei la 1000 lei. Această majorare, cu toate că este necesară, nu va contribui esențial la reducerea sărăciei în rândul familiilor sărace cu mulți copii. Mult mai important, din punctul nostru de vedere, ar fi majorarea indemnizațiilor lunare pentru întreținerea copiilor până la vârsta de 3 ani și îmbunătățirea preciziei în alocarea lor. În martie curent a fost adoptată structura, efectivul limită și regulamentul Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului, care a rezultat din scindarea Ministerului Sănătății și Protecției Sociale. Integrată în cadrul Ministerului Sănătății, politica de protecție socială era sortită eșecului. Revizuirea scheletului instituțional ar putea să consolideze capacitățile guvernării în domeniul protecției sociale, dar aceasta va solicita și revizuirea procedurilor interne de analiză a politicilor și adoptare a deciziilor de politică.

Educația

La 25 ianuarie Guvernul a adoptat Regulamentul-cadru privind funcționarea căminelor din subordinea instituțiilor de învățământ de stat¹¹³. Regulamentul stabilește standardele minimale de dotare a căminelor, criteriile de cazare, funcționarea organelor de administrare și, poate cel mai important, drepturile și obligațiile locatarilor. Acesta este un regulament de mult timp așteptat de către locatarii căminelor instituțiilor de învățământ, care frecvent trebuie să suporte condiții inumane „de trai”. Preocuparea majoră acum ar trebui să fie forțarea respectării prevederilor regulamentului de către instituțiile de învățământ, administratorii și locatarii căminelor. Din același pachet face parte și hotărârea care stabilește și unifică metodologia de calcul a taxei de cazare în cămine¹¹⁴. Respectiva hotărâre stabilește că cheltuielile de investiții capitale și curente vor fi achitate din bugetul de stat și mijloacele speciale ale instituției de învățământ, iar elevii și studenții orfani sau rămași fără îngrijire părintească sunt scutiți de achitare taxei de cazare. De asemenea, Guvernul a hotărât să reglementeze modalitatea de formare și utilizare a mijloacelor speciale ale instituțiilor subordonate Ministerului Educației și Tineretului¹¹⁵. Prin această hotărâre a fost aprobat nomenclatorul serviciilor și lucrărilor contra plată executate și prestate de instituțiile subordonate Ministerului Educației și Tineretului.

La 13 martie a fost aprobată prin hotărâre de guvern și Concepția sistemului informațional educațional, care determină obiectivele, sarcinile și principiile de bază ale SIE, precum și infrastructura tehnologică și legislativă necesară pentru funcționarea sistemului. Concepția este menită să contribuie la implementarea programului SALT, dar problema esențială este finanțarea programului. Majorarea costurilor de implementare este determinată și de declanșarea campaniei contra programelor de calculator piratate.

Sănătatea

Unul din cele mai importante evenimente este faptul că Parlamentul a adoptat legea nr. 23 din 16 februarie 2007 privind profilaxia infecției HIV/SIDA. Legea prevede o serie de măsuri în cadrul activităților de prevenire a maladiei HIV/SIDA în cadrul grupurilor vulnerabile (utilizatorii de droguri injectabile, militarii, deținuții în penitenciare, imigranții, emigranți, refugiați și solicitanții de azil), principiile de testare benevolă și cazurile de testare obligatorie și interzice în mod expres discriminarea pe motiv de statut HIV.

¹¹¹ Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, nr. 442 din 28.12.2006.

¹¹² Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative nr. 208 din 07.07.2006.

¹¹³ Hotărârea de Guvern nr.74 din 25 ianuarie 2007.

¹¹⁴ Hotărârea de Guvern nr.99 din 30 ianuarie 2007 cu privire la taxele de cazare în căminele instituțiilor de stat de învățământ secundar profesional, mediu de specialitate, superior și din domeniul științei și inovării.

¹¹⁵ Hotărârea de Guvern nr.196 din 22 februarie 2007.

Grila de monitorizare 6. Dezvoltare și reforme sociale

Indicatori / Domenii	Evoluții / involuții în T1-07	Impactul practic al evoluțiilor analizate	Factorii care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Dialogul social	<ul style="list-style-type: none"> • Învățătorii și deținătorii de patente au desfășurat acțiuni de protest contra politicilor economice ale guvernului, care a adoptat decizii foarte importante fără o consultare prealabilă a categoriilor vizate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea nivelului de încredere față de guvernare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Progresul ar putea fi favorizat de intensificarea dialogului sincer și deschis dintre guvern, salariați și micii businessmani. • Progresul este subminat de instinctele administrative de factură sovietică care încă predomină în cadrul guvernării. 	-1,0	Evaluările autorilor; Datele BNS;
Protecția socială	<ul style="list-style-type: none"> • Au fost majorate alocațiile sociale la nașterea copilului. • Au fost majorate pensiile sociale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Impactul este minor, ținând cont de creșterea prețurilor și de decalajul mare dintre pensia medie și minimumul de subzistență. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insesizabili 	+0,5	Evaluările autorilor; Datele BNM;
Educație	<ul style="list-style-type: none"> • Au fost adoptate unele hotărâri care reglementează cazarea studenților în cămine și tarifele percepute de instituțiile • A fost adoptată Concepția sistemului informațional educațional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unei respectări mai bune a drepturilor elevilor și studenților. • Asigurarea unei transparențe mai mari asupra formării și utilizării resurselor financiare. • Odată cu implementarea SIE se va accelera modernizarea sistemului de învățământ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Insesizabili 	+1	Evaluările autorilor;
Sănătate	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea legii cu privire la maladia HIV/SIDA 	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru moment nu este sesizabil. Pe viitor așteptăm respectarea mai bună a drepturilor persoanelor afectate de maladie și sporirea responsabilității guvernamentale în acest context. 	<ul style="list-style-type: none"> • Progresul este favorizat de sporirea presiunii exercitate de instituțiile internaționale și organizațiile neguvernamentale locale. • În mod tradițional, progresul este compromis de lipsa resurselor financiare. 	+0,5	Evaluările autorilor;

7. COMERȚUL INTERNAȚIONAL

Relații Comerciale (Regimul comercial cu UE)

La acest compartiment se înregistrează un progres semnificativ, procesul de acordare a Preferințelor Comerciale Autonome (PCA) aflându-se la etapa "avansată". De la începutul anului curent au avut loc trei runde de negocieri.

În perioada 22-23 ianuarie o delegație a Comisiei Europene a efectuat o vizită în Republica Moldova în vederea verificării capacităților autorităților moldovene de a asigura controlul asupra originii mărfurilor exportate de companiile din regiunea transnistreană pe piața UE în regim preferențial.¹¹⁶ Serviciul Vamal a prezentat raportul privind realizarea recomandărilor din cadrul DG TAXUD a Comisiei Europene și rezultatele de audit ale 10 întreprinderi transnistrene ce efectuează exporturi în UE. Ca rezultat al acestei vizite, Republica Moldova a primit „unda verde” și UE a inițiat procedurile interne de acordare a Preferințelor Comerciale Autonome (PCA) Republicii Moldova.

Pe data de 8 martie a avut loc teleconferința cu reprezentanții Comisiei Europene (Direcțiile comerț, politica externă, agricultură și taxe) la care s-au discutat produsele strategice (vin, zahăr, fructe și legume, produse animaliere) pe care Republica Moldova vrea să le vadă incluse în PCA și recomandări pentru perfecționarea sistemului de control al certificatelor de origine. Formatul în care aceste produse strategice urmează a fi stabilit în cadrul negocierilor între Comisia Europeană și statele membre, cu participarea reprezentanților Republicii Moldova la etapa finală.

În cadrul vizitei ministrului economiei Igor Dodon aceste înțelegeri au fost reiterate și s-a decis elaborarea de către Comisia Europeană a regulamentului privind acordarea PCA Republicii Moldova.

Promovarea și dezvoltarea exporturilor

Problemele cu care se ciocnește sectorul vinicol persistă. Exporturile de vinuri au diminuat în 2006 față de 2005 cu 45%, de la 313 milioane USD la 173 de milioane USD. O asemenea diminuare vertiginoasă a exporturilor a fost determinată de restricțiile impuse la importul vinurilor moldovenești de către autoritățile Federației Ruse. Totodată, ceea ce în 2006 s-a dovedit a fi un șoc comercial de proporții are toate șanse să se transforme într-un obstacol de durată în fața importului vinurilor moldovenești pe piața Federației Ruse ținând cont de „viteza” cu care declarațiile Președinților Voronin și Putin de la summitul CSI din Minsk se transformă în realitate.¹¹⁷ Vizita experților Rospotrebnadzorului care finalmente a avut loc în martie nu a adăugat claritate privind termenul de reluare a exportului, iar certificarea ISO a apărut ca o condiție strict necesară.

În 2007 a fost interzis, într-o manieră obscură, exportul de vinuri în vrac, lucru care a pus vinificatorii într-o situație financiară și mai precară. Această interdicție a provocat reacții negative din partea Belarusului, care reprezintă alături cu Ucraina una din principalele piețe de desfacere a vinului moldovenesc după instituirea barierelor comerciale rusești. Modul în care această situație este soluționată ridică mai multe semne de întrebare atât din perspectiva eficienței economice, cât și a respectării principiilor de piață și concurență onestă.

O altă evoluție extrem de importantă este avansarea României (17% din totalul exporturilor), și deci a UE (+56,1%), pe poziția principalei piețe de desfacere a exporturilor moldovenești. Această înaintare se datorează în mare parte creșterii exporturilor în UE în ianuarie-februarie 2007 în comparație cu perioadă respectivă a 2006 cu 31,1%, inclusiv în România (+41,5%), Germania (de 1,7 ori), Marea Britanie (de 2,4 ori) și Polonia (33,1%). Totodată menționăm că această evoluție a avut loc pe fundalul declinului continuu în exporturile moldovenești pe piața rusă (-52,7%) provocat de instituirea barierelor comerciale de către autoritățile Federației Ruse. Ponderea Federației Ruse urmează să crească ca rezultat al reluării exporturilor de carne, fructe și legume din Moldova pe această piață.

Vama

În acest domeniu au fost înregistrate succese importante. Din iulie 2006 în Moldova este implementat sistemul european de certificare a originii. Aceste certificate sunt eliberate de Serviciul Vamal. Implementarea acestui sistem și dezvoltarea capacităților administrative este susținută semnificativ prin proiectele de cooperare cu alte țări membre ale UE și instituțiile sale specializate.

Totodată, armonizarea cerințelor față de certificatele pentru exporturile pe piața UE și CSI ar simplifica mult procedura de obținere a acestor certificate de către companii.

¹¹⁶ Ulterior, a fost stabilit că Guvernul Republicii Moldova va fi „garantul” autenticității certificatelor de origine. Regulamentul în acest sens urmează a fi elaborat până în luna mai.

¹¹⁷ Pentru a afla mai multe privind reluarea exporturilor de vinuri moldovenești pe piața Federației Ruse citiți în Comentarii Săptămânale nr.16, EXPERT-GRUP.

Oarecare progres se înregistrează în contextul implementării principiului „ghișeului unic” pentru procesarea întregului set de documentație privind comerț. Inițial, acest principiu a fost implementat în 4 puncte vamale, iar de la începutul anului 2007 se pregătesc condiții pentru implementarea acestui principiu la alte puncte vamale din Republica Moldova.

Standarde sanitare și fitosanitare

Pentru a beneficia pe deplin de liberalizarea comerțului cu UE, companiile din Republica Moldova au nevoie de o ajustare plenară a proceselor de producție la sisteme de calitate și management europene. Deocamdată, progresele în acest domeniu sunt mixte. Pe de o parte, din februarie 2007 Republica Moldova a fost inclusă în lista țărilor terțe cu dreptul de a exporta miere de albine pe piața UE. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a prezentat Comisiei Europene planul de monitorizare a reziduurilor pentru mierea de albine, dar și pentru alte produse importante pentru Republica Moldova, cum sunt lapte, ouă, carne. Totodată, o solicitare tehnică a fost adresată DG SANCO (Comisia Europeană) pentru efectuarea vizitei de evaluare necesară pentru inițierea exporturilor acestor produse pe piața UE.

Pe de altă parte, racordarea la cerințele comunitare privind sănătatea animalelor și industria de prelucrare a produselor de origine animalieră decurge foarte lent. Răspunsurile la comentariile experților europeni referitor la raportul de progres privind realizarea de către autoritățile moldovenești a recomandărilor în domeniul veterinar din mai 2005 vor fi remise Comisiei Europene abia în 2007. Evident, dezvoltarea comerțului cu UE necesită ritmuri ceva mai rapide de progres.

Grila de monitorizare 7. Comerțul internațional

Indicatori / domenii	Evoluții / involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Relații comerciale	<ul style="list-style-type: none"> Inițierea procedurii de acordare a PCA 	<ul style="list-style-type: none"> Lărgirea gamei de produse incluse în comerț liber cu UE; Diversificarea geografică a comerțului extern al Republicii Moldova 	<ul style="list-style-type: none"> Atitudinea pro-activă a diplomației moldovenești; Îndeplinirea cerințelor tehnice de către organele de resort din Republica Moldova ale Comisiei Europene necesare pentru acordarea PCA Disponibilitatea Comisiei Europene de a liberaliza comerțul cu Republica Moldova 	+1	Evaluările autorilor
Promovarea și dezvoltarea exporturilor	<ul style="list-style-type: none"> Menținerea barierelor comerciale rusești față de vinuri din Moldova; 	<ul style="list-style-type: none"> Continuarea declinului în sectorul vinicol; 	<ul style="list-style-type: none"> Poziția autorităților Federației Ruse; 	0	Evaluările autorilor
	<ul style="list-style-type: none"> Interzicerea verbală a exportului vinului în vrac 	<ul style="list-style-type: none"> Diminuarea oportunităților de exportul vinului pentru vinificatorii moldoveni Suspendarea exportului de vinuri în Belarus; 	<ul style="list-style-type: none"> Evaluarea incorectă a situației; Lipsa de dialog cu vinificatorii moldoveni; 	-1	
	<ul style="list-style-type: none"> Rechemarea interzicerii exportului vinului în vrac 	<ul style="list-style-type: none"> Revenirea la situația ante factum; Fondarea în mod obscur al întreprinderii mixte MoldBelBin cu dreptul monopol asupra importului de vinuri moldovenești pe piața belarusă; 	<ul style="list-style-type: none"> Re-evaluarea situației; Acțiuni conjugate ale vinificatorilor; 		
Vama	<ul style="list-style-type: none"> Îmbunătățirea funcționării serviciului vamal 	<ul style="list-style-type: none"> Implementarea sistemului european de certificare a originii; Promovarea aplicării principiului „ghișeului unic” la toate oficiile vamale din Republica Moldova 	<ul style="list-style-type: none"> Cerințele pentru derularea negocierilor privind acordarea PCA; Asistența partenerilor externi (Marea Britanie, Lituania); 	+1	Evaluările autorilor
Standarde sanitare și fitosanitare	<ul style="list-style-type: none"> Progresul lent în realizarea recomandărilor experților europeni în domeniul veterinar din 2005; Elaborarea planului de monitorizare a reziduurilor într-o serie de produse animale; Solicitarea vizitei inspecției DG SANCO pentru inițierea exporturilor produselor animale din Moldova; 	<ul style="list-style-type: none"> Perspectiva conformării exporturilor animale din Republica Moldova rigorilor pieței comunitare; 	<ul style="list-style-type: none"> Inerția instituțională și insuficiența capacității administrative din cadrul agențiilor responsabile. 	+0,5	Evaluările autorilor

8. CLIMATUL DE AFACERI

Reforma dreptului comercial

În primul trimestru Parlamentul a adoptat legea privind creșterea capitalului statutar a Societăților pe Acțiuni de la 10 la 100 mii MDL. Conform prevederii legii toate Societățile pe Acțiuni existente pe teritoriul Moldovei trebuie să-și mărească capitalul statutar până la 100 mii MDL sau să fie reorganizate în alte forme juridice, în ultimă instanță în cazul imposibilității reorganizării să fie lichidate. Scopul adoptării acestei măsuri este armonizarea legislației naționale cu cea a UE. Această modificare va permite reorganizarea companiilor insolabile, fie prin reorganizare sau prin lichidare, precum și va crește nivelul calitativ al noilor companii înregistrate.

În luna martie a anului curent au fost adoptate două legi ce vizează abrogarea a doi piloni ai reformelor moldovenești (Legea pentru abrogarea Legii nr.861-XII din 14 ianuarie 1992 cu privire la arendă și Legea pentru abrogarea Legii nr.459-XII din 22 ianuarie 1991 cu privire la proprietate) ce au stat la baza activității economice în anii 90. Eliminarea acestora și adoptarea unor noi legi, care ar reflecta mai bine realitatea economică a țării, reprezintă un pas esențial în dezvoltarea mediului de afaceri.

Reforma regulatorie

La data de 7 iulie 2006, parlamentul a adoptat modificări și completări la Legea cu privire la patenta de întreprinzător, prevederile căreia au intrat în vigoare de la începutul anului curent. Modificările au avut loc pe fundalul luptei cu fraudele economice care, după spusele oficialilor Ministerului Economiei, au fost depistate de către organele de control la întreprinderile ce colaborau cu deținătorii de patente. Esența modificărilor făcute de parlamentul țării vizează eliminarea patentei ca formă juridică de activitate a întreprinzătorilor până în 2009 (pentru anumite activități), iar reorganizarea foștilor deținători să fie efectuată din bugetul statului. Având în vedere cheltuielile adiționale, ulterioare reorganizării și a capacităților financiare reduse a foștilor deținători de patente, este greu de spus că inițiativa în cauză a fost una inspirată și este o măsură care să stimuleze într-un careva mod dezvoltarea mediului de afaceri.

La data de 01.02.2007, prin hotărârea de Guvern nr. 104 a fost adoptată Strategia de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător. Adoptarea acesteia implică elaborarea și implementarea de noi politici și acte normative precum și crearea unui cadru instituțional bazat pe pârgii moderne și eficiente. Efectele scontate țin de majorarea volumului investițiilor, creșterea economică, sporirea calității mediului, prosperitatea economică. În esență reforma pretinde a fi o abordare echilibrată a proiectării și implementării reglementării, cu toate că acesta poate fi atins numai prin analiza profundă a problematicii, identificarea posibilelor soluții, precum și prin stabilirea intereselor părților care vor cădea sub incidența noilor reglementări - statul, afacerile și societatea în general.

La 22 martie prin Hotărârea Parlamentului nr. 68-XVI a fost constituită Comisa Specială pentru optimizarea cadrului legislativ de reglementare a activității de întreprinzător. Ministerele responsabile de evaluarea impactului pe care îl poate produce implementarea noilor reforme sunt inerte, fapt care face dificilă avansarea reformei.

Nu au fost întreprinse măsuri semnificative vis-a-vis de cele mai problematice subiecte ale mediului de afaceri moldovenesc - licențierea și autorizarea construcțiilor. Lipsa unor schimbări pozitive în aceste domenii nu a fost compensată nici de progresele obținute în alte domenii.

Concurența

Prin decizia parlamentului nr. 21-XVI as din 16.02.2007 a fost denumit consiliu Administrativ al Agenției Naționale de Protecție a Concurenței. În perioada 29-30 Martie, 2007, Directorul și vice-directorul recent numiți în funcție, au participat la seminarul regional TAIEX în Bruxelles. Planul de acțiuni cu măsurile ce trebuie întreprinse de Agenție este în dezvoltare. Cererea cu privire la promovarea unui seminar similar în Moldova a fost transmisă către EC. Inițiativele creării și dezvoltării ANPC trebuie continuate în direcția dezvoltării unei organizații apolitice care să beneficieze de împuterniciri adecvate, inclusiv capacitatea de decizie; dreptul la investigații prin autosesizare, dreptul de eliberare de titluri executorii și dreptul de aplicare a sancțiunilor (ex. amenzi).

Cadrul fiscal

Proiectul legii nr. 1404 cu privire la introducerea modificărilor și completărilor în unele acte legislative (Titlul II al Codului fiscal - art.15, 18, 20, s.a.; Legea nr.1164-XIII din 24.04.1997 pentru punerea în aplicare a Titlurilor I și II ale Codului fiscal - capitolul IV; s.a.), N, a fost publicat pe data de 13.04.2007 presupune inițierea amnistiei fiscale, celei a capitalurilor și reducerea cotei impozitului pe venit la zero, iar Parlamentul a adoptat proiectul de lege după prima lectură. Impactul pe care le vor avea aceste trei reforme asupra economiei naționale precum și asupra competitivității acesteia sunt greu de evaluat cantitativ, în esență însă probabilitatea desfășurării unui scenariu potrivit căruia Moldova va ieși din situația economică actuală este greu de crezut.

Un pas în direcția cetățenilor moldoveni care lucrează în Franța și Israel a fost făcut prin adoptarea legii cu privire la ratificarea convenției cu statul Israel și Republica Franceză. Esența acestei convenții este în evitarea impozitării duble și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital. Adoptarea legilor 31-XVI și 30-XVI din 22.02.2007 va avea un efect pozitiv atât asupra persoanelor care activează în aceste două state cât și asupra economiei țării prin stimularea revenirii capitalului obținut de cetățenii moldoveni în țară.

Grila de monitorizare 8. Climatul de afaceri

Indicatori / Domenii	Evoluții în T1-07	Impactul practic al evoluțiilor analizate	Factorii de influență	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Reforma dreptului comercial	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea legii cu privire la creșterea capitalului statutar pentru SA; 	<ul style="list-style-type: none"> • Armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene; • Ridicarea gradului de calitate a actorilor existenți pe piață precum și a celor nou veniți; 	<ul style="list-style-type: none"> • Parte componentă a reformei regulatorii; 	+0,5	Estimările autorilor
	<ul style="list-style-type: none"> • Abrogarea legilor cu privire la arendă și proprietate 	<ul style="list-style-type: none"> • Insesizabil 	<ul style="list-style-type: none"> • Parte componentă a reformei regulatorii; • Necesitatea de înnoire a cadrului de reglementare; 		
Reforma regulatorie	<ul style="list-style-type: none"> • Adoptarea strategiei de reformă a cadrului de reglementare de stat a activității de întreprinzător; 	<ul style="list-style-type: none"> • Majorarea volumului investițiilor; • Creșterea economică; • Sporirea calității mediului • 	<ul style="list-style-type: none"> • Necesitatea de înnoire a cadrului de reglementare; 	+0,5	Estimările autorilor
	<ul style="list-style-type: none"> • Constituirea Comisiei Speciale pentru optimizarea pentru optimizarea cadrului legislativ de reglementare a activității de întreprinzător 	<ul style="list-style-type: none"> • Deocamdată nu este sesizabil; 	<ul style="list-style-type: none"> • Necesitatea de înnoire a cadrului de reglementare; 		
Concurența	<ul style="list-style-type: none"> • Constituirea ANPC; 	<ul style="list-style-type: none"> • Deocamdată nu este sesizabil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Condiție stipulată în planul de acțiuni Moldova-UE; 	+1	Estimările autorilor

9. INSTITUȚIILE PIEȚEI

Sectorul asigurări

Pentru mulți dintre operatorii naționali care activează în domeniul asigurărilor în trimestrul unu a.c. au început schimbări importante. Conform prevederilor noii legi cu privire la asigurări, capitalul social minim al companiilor, care prestează servicii de asigurări generale, trebuie să fie de cel puțin 15 mil. lei, servicii de asigurări pe viața - 22,5 mil. lei, iar în domeniul reasigurărilor - 30 mil. Lei. Mai mult ca atât, până la sfârșitul anului 2007 capitalul urmează să atingă minimum 4 milioane lei.

Pe piața asigurărilor până acum au fost prezente multe firme care au prestat servicii de o calitate mediocră și care nu au acumulat suficiente resurse pentru ca să majoreze capitalul normativ. În aceste circumstanțe e de presupus mai mult de o treime din operatorii ce activează pe piața asigurărilor vor trebui să întreprindă măsuri extraordinare pentru a corespunde cerințelor noii legislații. Și anume, apariția unor noi operatori pe piața dată poate fi justificată prin fuzionarea unor companii mai mici. Efectul nemijlocit al acestora va fi consolidarea pieței, o posibilă ridicare a calității serviciilor de asigurare prestate și sporirea atractivității pieței pentru investitorii occidentali. La ora actuală, în Republica Moldova activează 33 companii (din care numai 6 deja corespund noilor normative de capital), iar piața pe care activează acestea valorează circa 550 mil. MDL. Creșterea cerințelor privind capitalul social minim va reduce numărul companiilor de asigurare și posibil va genera creșterea eficienței sectorului.

Sectorul bancar

Trimestrul întâi a anului 2007 a fost unul cu evoluții puțin semnificative, acest lucru fiind caracteristic perioadei datorită sărbătorilor de la început de an. Totuși este necesar de menționat formalizarea achiziției băncii comerciale Mobiasbanca de către Societe Generale și organizată adunarea generală a acționarilor băncii. Datorită acestui lucru, băncile cu capital majoritar autohton au încercat să-și întărească pozițiile prin contractarea unor surse financiare de la băncile europene. Solicitarea și obținerea de către acestea a unor resurse ieftine din exterior, semnifică că viitor vom asista la o intensificare concurenței pe piața bancară a Moldovei, mai ales pe segmentul serviciilor en-detail (credite de consum, credite pentru întreprinderile agricole etc.). Anume pe acest fundal moneda națională s-a apreciat comparativ cu principalele valute de referință, iar adoptarea recentă a legilor cu privire la amnistia fiscală, cea a capitalurilor și reducerea cotei de impozitare la zero ar putea să intensifice această dinamică.

Sectorul energetic

Ca urmare a creșterii prețurilor de achiziție a gazului de către Moldova Gaz, la 14 februarie 2007, Consiliul de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetica (ANRE), a aprobat decizia de majorare cu 9% a tarifelor de livrare la gazelor naturale pentru toate categoriile de consumatori. Noi grile tarifare au apărut pentru producerea energiei electrice și termice și livrarea energiei termice consumatorilor finali (Hotărârea nr.240 din 14 februarie 2007). Este posibil ca majorarea prețurilor în sectorul energetic să impună revizuirea prețurilor de desfacere și în alte sectoare. Cel puțin, după cum arată datele statistice, în februarie au crescut puternic prețurile producătorilor industriali, lucru care ar putea să genereze noi riscuri inflaționiste în economie. Totodată, în primul trimestru în acest sector s-au observat pregătiri pentru grăbirea liberalizării definitive a pieței energetice. Aceasta ar putea fi condiționată și de o așteptată acceptare a Moldovei în UCTE.

Infrastructura calității

Infrastructura calității este un domeniu sensibil atât pentru mediul de afaceri cât și pentru consumatorii de rând, de aceea la 6 martie 2007, au fost adoptate câteva legi importante, Legea nr. 1016-IV 1 din 6 martie 2007 pentru modificarea și completarea Legii nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare, care reglementează infrastructura calității. Peste 6 luni va intra în vigoare legea cu privire la activitatea de reglementare tehnică, a cărei scop este înlăturarea oricăror bariere tehnice din calea comerțului. Revizuirea și modificarea legii cu privire la standardizare este o noutate importantă pentru reprezentanții mediului de afaceri, precum și legea nr.420-XVI din 22 decembrie 2006 privind securitatea generală a produselor, care prevede o serie de obligații, competențe specifice și responsabilități în domeniul securității produselor.

10. CONTROLUL FRONTIEREI ȘI MANAGEMENTUL MIGRAȚIUNII

Conceptul cu privire la controlul frontierei din 4 decembrie 2003

În primul trimestru al anului 2007 situația la acest capitol a rămas similară T4'06, respectiv eventuale progrese nu au fost înregistrate. Legea Serviciului de Grăniceri, lege ce figurează în Planul de Priorități al MAEIE și pe agenda de lucru Parlamentului, nu a fost deocamdată adoptată. Probabil că proiectul legii se mai află încă în proces de reavizare ca urmare a recomandărilor venite din partea experților UE. Oportunitatea proiectului este motivată prin necesitatea instituirii unor prevederi privind structura organizatorică și de funcționare a Serviciului Grăniceri, necesitatea transformării Serviciului Grăniceri într-un organ de executare a normelor de drept cu efectuarea amendamentelor corespunzătoare la legislația națională, aducerea legislației Republicii Moldova ce ține de domeniul frontalier în coerență cu standardele și recomandările europene privind organizarea și funcționarea serviciilor de supraveghere și control al frontierei. Planificată pentru aprobare în T4'06, Concepția pazei frontierei de stat nu a fost adoptată nici în T1'07.

Cooperarea dintre agențiile cu competențe în managementul frontierei cu țările vecine

Evoluțiile în această direcție au fost mult mai dinamice. În această perioadă Moldova a fost vizitată de câțiva oficiali de rang înalt ai UE care nemijlocit au fost interesați și de Activitatea Misiunii de Asistență la Frontieră EUBAM. Aceasta continuă să aibă un rol primordial în îmbunătățirea managementului frontierei. Astfel, ultimul raport al Misiunii¹¹⁸ menționează o cooperarea tot mai productivă între serviciile de grăniceri ai Moldovei și Ucrainei și soluționarea unor probleme structurale și informaționale (vezi Euromonitor, 5). Mai mult ca atât, în 2006 s-au constatat îmbunătățiri în toate domeniile de activitate de la frontiera moldo-ucraineană. Cele mai vizibile progrese au fost înregistrate în lupta cu traversarea ilegală a frontierei, în domeniul dezvoltării sistemului de analiză a riscurilor, precum și îmbunătățirea colaborării dintre serviciile celor două state.

Totuși, pe lângă progresele obținute mai sunt necesare măsuri suplimentare pentru modernizarea sistemului de control la graniță. Același raport constată că în ultimele luni au continuat să fie înregistrate cazuri de contrabandă pe segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene. Numai în luna ianuarie a.c., serviciile ucrainene au confiscat cca 350 de mii de țigări de contrabandă. Pierderile suportate de bugetul ucrainean în urma falsificării certificatelor de proveniență au fost estimate la peste 2 milioane euro. Odată cu lărgirea cunoștințelor privind zona de responsabilitate a fost posibilă orientarea atenției spre următoarele domenii: contrabanda cu mărfuri pe segmentul moldo-ucrainean al frontierei, contrafacerea taxelor vamale inclusiv pentru mărfurile importate în Ucraina prin zonele economice libere din Moldova, migrația ilegală, traficul de ființe umane, traficul cu stupefiante, etc.

În cadrul ședinței a V-a a Consiliul consultativ al MAF din martie a.c. s-a enunțat că reformarea structurilor serviciilor vamale și de grăniceri ale Republicii Moldova și ale Ucrainei va rămâne elementul principal al îmbunătățirii controlului la frontieră în 2007. Tot la acea ședință s-a aprobat Planul de activitate a misiunii pentru 2007. Printre prioritățile de bază figurează îmbunătățirea standardelor de funcționare a serviciilor vamale și de grăniceri, susținerea strategiei pentru combaterea corupției, perfecționarea structurilor de analiză a riscurilor și intensificarea controlului integrat la frontieră. Misiunea UE în Republica Moldova a specificat în mai multe rânduri că MAF contribuie la intensificarea colaborării dintre serviciile de control la graniță ale Moldovei și Ucrainei. Activitatea Misiunii direcționată spre controlul vamal și de grăniceri, bazat pe proceduri europene, a favorizat agenții economici din regiunea transnistreană să se înregistreze legal și să-și apropie activitatea de standardele europene. Misiunea continuă să urmărească procesul de înregistrare la Chișinău a companiilor, situate în regiunea transnistreană. Spre exemplu, la sf. T1'07 au fost înregistrați aproape 300 de agenți economici ce-și desfășoară activitatea în Transnistria.

Continuarea procesului Soderkoping

Evoluții semnificative în participarea Moldovei la procesul Soderkoping pe durata acestui trimestru practic nu s-au înregistrat, ca de altfel și în T4'06. Ar trebui să se lucreze mai insistent asupra cooperării regionale și internaționale, dat fiind faptul că în Moldova se înregistrează tot mai multe cazuri de trecere ilegală a frontierei, în particular a unor indivizi ce provin din țările asiatice. Structurile specializate în domeniu trebuie să utilizeze la maximum instrumentele oferite de instituțiile europene în vederea consolidării cooperării transfrontaliere. În plus, trebuie să se intensifice schimbul de experiență referitor la problematica gestionării frontierelor, managementului migrației/azilului și împărțirea responsabilităților în cadrul Procesului de Cooperare Transfrontalieră - Procesul Soderkoping în scopul soluționării acestor probleme.

Evaluarea și monitorizarea fenomenului migraționist

De la 1 ianuarie 2007 evidența oficială a fenomenului migraționist este realizată de Biroul pentru Migrațiune și Azil,

¹¹⁸ <http://www.eubam.org/index.php?action=show&sid=trc623qnhk5fsisdumapijtx8qib9tv&id=311>

structură afiliată direct MAI (vezi Euromonitor nr.5). Bineînțeles că schimbările instituționale au influențat direct situația din domeniu, târâgându-se pe alocuri progresele țării în procesul de implementare a PAUEM. Totuși, un aport substanțial cu privire la impactul migrației (monitorizarea și analiza fenomenului) îl au structurile neguvernamentale, în particular cele internaționale (Organizația Internațională pentru Migrație – IOM biroul Chișinău, OSCE, Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale ICMPD etc.)¹¹⁹.

Ultimele date oficiale arată că în 2006 în Republica Moldova au sosit 1970 de imigranți. Din aceștia 607 persoane au obținut permis de reședință permanentă, iar 1363 persoane – permis cu termen fixat. Cei mai mulți din imigranți (828) au sosit în Moldova pentru a munci. Un număr de 695 persoane au imigrat în Moldova cu scopul de a-și crea familii, iar 447 de persoane – pentru a face studii. Potrivit datelor statistice, cei mai mulți imigranți sînt veniți din Turcia – 445. Din Ucraina au venit 354 de cetățeni, din Rusia – 182, din România – 171, din SUA – 112. Ceilalți imigranți provin din Bulgaria, Israel, Azerbaidjan, Italia, Siria și din alte țări. Bineînțeles că aceste cifre nu denotă situația reală, dacă ținem cont de faptul că o bună parte din imigrați ajung în Moldova pe căi ilegale sau care muncesc ilegal¹²⁰, respectiv aceștia nefiind înregistrați cifra reală a celor veniți în țară ar putea fi mai mare. Totodată, în anul 2006 s-au repatriat 1608 cetățeni ai Republicii Moldova.

Calitatea monitorizării proceselor migraționiste ar putea fi îmbunătățită și de recent lansatul proiect ***Beyond Poverty Alleviation: Developing a Legal, Regulatory and Institutional Framework for Leveraging Migrant Remittances for Entrepreneurial Growth in Moldova***, care va fi implementat de Organizația Internațională pentru Migrație (Misiunea în Moldova), Ministerul Economiei și Comerțului și Organizația Internațională a Muncii cu suportul financiar al Comisiei Europene. Printre activitățile principale ale proiectului figurează elaborarea unui program național de remitențe, îmbunătățirea colectării datelor despre remitențe, desfășurarea unor campanii informaționale pentru promovarea canalelor legale de transferuri bănești, instruirea emigranților și a familiilor lor în inițierea unor afaceri etc.

Tot în această perioadă la Chișinău au avut loc două evenimente cu o tematică practic identică „Migrația, drepturile la muncă și protecția socială a migranților”. Bineînțeles că protecția socială a migranților ar trebui să dea de gîndit Guvernului, deoarece pe lângă efectele pozitive pe care le presupune emigrarea, acesta poate duce și la consecințe mai puțin bune pentru economie, în particular pentru sistemul social. Deoarece întoarcerii la baștină a multor emigranți ar putea afecta sistemul social și de pensii din țară. Autoritățile moldovenești ar trebui să semneze acorduri bilaterale cu statele în care muncesc legal cetățenii moldoveni care ar stipula virarea în RM a contribuțiilor la Fondul Social proporțional cu venitul obținut de aceștia.

Corelarea legislației interne cu cea europeană

În T1'07 un progres important în a fost aprobarea Hotărîrii Guvernului cu privire la crearea *Sistemului informațional integrat automatizat în domeniul migrației*. Conform acestei hotărîri Ministerul Afacerilor Interne, în calitate de beneficiar, în comun cu Ministerul Dezvoltării Informaționale, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Economiei și Comerțului, Serviciul Grăniceri, Serviciul Vamal și Serviciul de Informații și Securitate urmează să creeze și implementeze, pînă la 1 septembrie 2007, *Sistemul informațional integrat automatizat în domeniul migrației* (resursă informațională departamentală în cadrul resursei informaționale de bază "Registru de stat al populației"). După cum menționam în raportul precedent (Euromonitor nr.5) mai multe structuri de stat implicate dispun de sistemele lor de date, însă acestea nu sînt integrate și se află la nivele diferite de dezvoltare, iar crearea sistemului va duce la o evidență unică de date în domeniu.

În februarie a.c. a demarat activitatea experților locali cu privire la evaluarea cadrului legislativ de dezvoltare și apropierea acestuia la standardele europene și internaționale. Această activitate este parte a Proiectului „Dezvoltarea capacității de elaborare a Procedurilor de Management în domeniul Migrației și a Politicilor de Migrație în Republica Moldova” finanțat de ASDI/SIDA și implementat de OIM în cooperare cu Guvernul Republicii Moldova. Totodată, armonizarea legislației locale va necesita abordarea prioritară a următoarelor direcții: politici de viză/călătorie, reședință (intrare/ieșire/ședere), simplificarea regimului de angajare a persoanelor din țările-terțe în cîmpul muncii), reunificarea familiilor (detenție/expulzare/deportare/extradare), readmitere.

Politicile de viză

Pe parcursul T1'07 practic au fost finalizate pregătirile pentru lansarea activității Centrului Comun de Eliberare a Vizelor pentru UE (centru ce va funcționa în cadrul Ambasadei Ungariei), lansare care este preconizată oficial la 25 aprilie 2007. Inițial acesta va elibera vize pentru Ungaria, Austria, Letonia și Slovenia, urmînd ca mai tîrziu să se alătore Danemarca, Finlanda, Estonia și Belgia, state care și-au declarat disponibilitatea de a se alătura primului grup de țări. Acest centru, care pare a fi primul comun din istoria comunitară, va putea elibera cel puțin 12.000 de vize pe an. Pe de altă parte, statisticele arată că însă că cetățenii Republicii Moldova sînt mult mai interesați de vize pentru Italia, Spania sau Portugalia (care deocamdată nu și-au anunțat disponibilitatea de a participa la proiect), decît pentru cele 4 țări care și-au anunțat

¹¹⁹ Toate aceste organizații au proiecte în derulare corelate direct cu fenomenul migrației.

¹²⁰ În T1'07 MAI a descoperit mai multe cazuri de muncă ilegală în care erau implicați imigranții (pentru detalii vezi www.mai.md).

participarea la proiectul UE. Progresele ulterioare în consolidarea Centrului vor depinde în mare măsură și de succesele Republicii Moldova în procesul de implementare a PAUEM, în primul rând în domeniul managementului migrației.

România de asemenea și-a anunțat intenția de a deschide în cadrul ambasadei acesteia la Chișinău un centru similar, însă autoritățile moldovenești au fost foarte rezervate și nu au oferit nici un răspuns inițiativei Bucureștiului. Mai mult ca atât, Chișinăul a refuzat până la urmă deschiderea celor două consulate la Bălți și Cahul pentru procesarea vizelor. Totuși viitoarea inițiativă pe acest subiect din partea României va trebui să fie negociată și în formatul româno-ungar. Mai mulți experți susțin că România este mai indicată în calitate de coordonator al Centrului Comun de Vize pentru cetățenii moldoveni¹²¹. În primul rând, România este cel mai important susținător al integrării Republicii Moldova în UE, declarând și demonstrând acest lucru până la aderarea ei europeană și după aceasta (în pofida declarațiilor anti-românești al retoricii guvernării moldovene). În al doilea rând, Ambasada română la Chișinău datorită similitudinilor lingvistice și a prezenței de durată în Moldova, dispune de multă experiență de activitate pe teritoriul și cu populația moldovenească.

Pe durata T1'07 Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a depus mai multe eforturi în negocierile cu oficialii UE cu privire la acordurile de readmisie și facilitării regimului de vize cu statele membre. Însă, după cum am mai menționat și în nr.5 al Euromonitor-ului progresele în acest domeniu depind într-o măsură mai mică de autoritățile moldovenești și mai mult de cele de la Bruxelles și statele membre ale UE. Totuși, un succes diplomatic important al MAEIE este obținerea acordului statelor membre privind delegarea către oficialii Comisiei Europene a împuternicirilor privind negocierea facilitării regimului de vize și încheierea acordului de readmisie. Practic, diplomația moldovenească a încheiat negocierile cu Comisia Europeană asupra acordului cu privire la facilitarea vizelor și readmisia, însă rezultatele au fost sub așteptările noastre¹²². Trebuie să mai avem în vedere că acordurile negociate vor trebui să treacă printr-o procedură îndelungată de ratificare în Parlamentul European.

¹²¹ Denis Cenușă, http://www.expert-grup.org/pub/cs/cs_18.pdf

¹²² MOLDPRES, 17 aprilie 2007

Grila de monitorizare 10. Controlul frontierei și managementul migrațiunii

Indicatori / domenii	Evoluții / involuții T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Cooperare în managementul și controlul frontierei	<ul style="list-style-type: none"> Progrese vizibile în securizarea frontierei de stat; 	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea comerțului ilegal și a infracțiunilor înregistrate pe segmentul transnistrean al frontierei de est; Creșterea nr. de întreprinderi transnistrene înregistrate la Chișinău; Instruirea adecvată a personalului SG privind controlul frontierei și creșterea capacității profesionale a acestuia; Consolidarea cooperării între SG din Ucraina și Moldova; 	<ul style="list-style-type: none"> Suportul acordat de MAF, UE, SG din Moldova și Ucraina. 	+1	UE, MAEIE a RM, SG, MAF (www.eubam.org), Secretariatul Soderkoping (Kiev, Ucraina)
	<ul style="list-style-type: none"> Tărăgănarea reformării SG și SV (serviciul vamal) 	<ul style="list-style-type: none"> Implicații negative asupra procesului de modernizare a acestor structuri. 	<ul style="list-style-type: none"> Încetinirea aplicării reformelor din partea autorităților. 		
Instruirea și modernizarea SG*	<ul style="list-style-type: none"> Participarea personalului SG la mai multe seminare de instruire organizate de MAF** și alți actori interesați În același timp, procesul modificării cadrului legislativ pentru modernizarea SG stagnează 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea consolidării profesionale a funcționarilor SG și promovarea standardelor europene Tărăgănarea procesului de modernizare a SG 	<ul style="list-style-type: none"> Gradul înalt de implicare a EUBAM (MAF), UE. Tergiversarea legislativă a autorităților moldovenești 	+0,5	
Monitorizarea și evaluarea fenomenului migraționist	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea calității monitorizării și evaluării migrației din partea structurilor specializate cu misiuni în RM (IOM, ICMPD, OSCE, Winrock etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> Cooperarea internațională în domeniul migrației; Participarea Moldovei la Programul AENEAS; Consolidarea capacităților în implementarea politicilor în domeniul migrației și de azil; 	<ul style="list-style-type: none"> Colaborarea locală și internațională dintre structurile specializate și autorități; 	+1	MAI (BMA), OIM Chișinău, OSCE. MEC.
	<ul style="list-style-type: none"> Hotărârea Guvernului privind crearea Sistemului Informațional integrat automatizat în domeniul migrației; 	<ul style="list-style-type: none"> Isesizabil deocamdată, dar cu așteptări optimiste cu privire la operativitatea datelor; 	<ul style="list-style-type: none"> Se simte încă inerția instituțională a structurilor implicate în proces; 		
Politicile de viză și alinierea legislației la normele UE	<ul style="list-style-type: none"> Crearea Centrului Comun de Eliberare a Vizelor pentru UE (CCEV); 	<ul style="list-style-type: none"> Dinamizarea procesului de acordare a vizelor pentru unele state UE; 	<ul style="list-style-type: none"> Colaborarea eficientă dintre oficiali UE și autoritățile moldovenești; 	+1	MAEIE, CE, misiunile diplomatice ale UE în RM etc.
	<ul style="list-style-type: none"> Progresul lent de încheiere a acordurilor de readmisie cu statele UE; 	<ul style="list-style-type: none"> Cadrul temporal restrâns; 	<ul style="list-style-type: none"> Eforturile depuse de MAEIE; 		

*SG – Serviciul de Grăniceri

**MAF – Misiunea de Asistență la Frontieră

11. COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

Evoluția fenomenului

În T1'07 potrivit datelor preliminare obținute din partea structurilor ce evaluează și monitorizează fenomenul traficului de ființe umane, acesta a scăzut din amploare. În același timp, TFU care continuă să aducă câștiguri exorbitante traficantilor, este apreciat de experți apreciat de către experți drept una din cele mai presante probleme și cu efecte negative în implementarea PA. Ultimul raport al Procuraturii Generale (PG) și conform declarațiilor Centrului pentru combaterea traficului de persoane (CTP) în 2006 în Republica Moldova organele de drept au depistat și înregistrat cca 470 infracțiuni legate de traficul de persoane (în anul 2005 au fost depistate – 397 infracțiuni), inclusiv trafic de ființe umane – 245 cauze penale, trafic de copii – 59 cauze penale, scoaterea ilegală a copiilor din țară – 7 cauze penale, proxenetism – 124 cauze penale, organizarea migrației ilegale – 31 cauze penale, inițierea sau organizarea cerșetoriei – 2 cauze penale.

Coordonarea acțiunilor

Pe parcursul acestui trimestru, urmare a colaborării eficiente dintre structurile statului și organizațiile abilitate în domeniu, situația ce ține de coordonarea acțiunilor pentru contracararea TFU a înregistrat unele progrese. Totodată, autoritățile Moldovei s-au declarat interesate de stabilirea unui control asupra procesului migrațional și caută mecanisme permanente și eficiente pentru schimbul de informații privind migrația ilegală. În acest sens, MAEIE a fost abilitat de a crea și coordonarea unui sistem informațional integrat automatizat între ministerele Dezvoltării Informaționale, Afacerilor Interne, Economiei și Comerțului, Serviciul Grăniceri și Serviciul de Informații și Securitate.

Autoritățile Moldovei s-au declarat interesate de stabilirea unui control asupra procesului migrațional și caută mecanisme permanente și eficiente pentru schimbul de informații privind migrația ilegală. În cadrul unei mese rotunde organizată de Biroului de Informare al Consiliului Europei în Republica Moldova în martie a.c., mai mulți experți locali și internaționali au declarat că traficul de ființe umane nu mai poate fi considerat o problemă periferică, ci una cu conotație socială gravă. Unii au susținut că Moldova dispune de toate pîrghiile legislative în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, însă există numeroase lacune la capitolul aplicarea legilor. Pe de altă parte, Republica Moldova a fost printre primele patru state care au ratificat Convenția Consiliului Europei (CoE) împotriva traficului de ființe umane, adoptată în anul 2005. Pînă de moment, documentul a fost ratificat doar de R.Moldova, Albania, Austria și România

În activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane un suport considerabil a fost acordat de organismele internaționale și organizațiile neguvernamentale, preocupate de această problemă. Printre acestea pot fi menționate Ambasada SUA în Moldova, Misiunea OSCE din Moldova, Misiunea Organizației Internaționale pentru Migrație, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii UNICEF, Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”, Centrul pentru Prevenirea Traficului de Femei și altele. În această perioadă misiunile și organizațiile menționate au desfășurat mai multe mese rotunde și seminare de instruire, acțiuni care au avut ca principală tematică prevenirea și combaterea TFU.

Prevenirea TFU și asistarea victimelor

În ultimul ani, datorită sprijinului în combaterea crimei organizate, traficului de droguri și de persoane, precum și a altor tipuri de infracțiuni din partea unor misiuni în Republica Moldova (Ambasada SUA, OSCE, IOM, UNICEF etc.), organele locale de ordine au realizat succese notabile. În acest sens, în Moldova vor fi create, la nivel comunitar, centre de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, iar Guvernul a aprobat deja Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor nominalizate. În aceste centre victimele traficului de ființe umane vor beneficia de protecție și plasament temporar, iar mai apoi de socializare și reintegrare în familie și în comunitate. Potrivit Regulamentului, centrele vor acorda cazare victimelor traficului de ființe umane pe o perioadă de 30 de zile, iar în caz de necesitate – pînă la 6 luni. Totodată, dacă viața și sănătatea victimei sînt amenințate de un pericol real, durata cazării victimei va fi prelungită pe o durată considerată necesară pentru securitatea victimei.

Deschiderea centrelor nominalizate în țară și monitorizarea activității lor va fi coordonată de Ministerul Sănătății și Protecției Sociale. Cheltuielile pentru realizarea prezentei hotărîri vor fi efectuate în limita alocațiilor prevăzute anual în bugetele respective. În prezent, în Moldova activează o singură instituție de acest gen - Centrul de reabilitare, sub egida Organizației Internaționale a Muncii. Instituția este amplasată în Chișinău și oferă pacienților săi reședință temporară, consiliere psihologică, servicii sociale, asistență medicală și juridică, programe educaționale, activități creative și asistență de reintegrare socială. În numeroase cazuri, persoana asistată în Centrul de reabilitare nu poate reveni în familie sau nu dispune de spațiu locativ. Astfel, este necesar de a dezvolta un mecanism național de asigurare a continuității în procesul de reintegrare a victimelor, prin crearea centrelor similare la nivel comunitar.

În martie a.c., Comisia Europeană și Guvernul Irlandei au decis acordarea Republicii Moldova și Ucrainei cca 1 milion euro pentru realizarea unui proiect de eliminare a traficului de ființe umane în cele două țări. Proiectul este finanțat prin Programul Comisiei Europene de acordare a asistenței financiare și tehnice statelor terțe în domeniul migrației și azilului (AENEAS) și va fi implementat de Organizația Internațională a Muncii, Programul „Migrația Internațională” (ILO/MIGRANT) și Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale (ICPMD) din Viena. În cadrul acestuia se va pune accent pe o nouă abordare a combaterii traficului de ființe umane prin prisma principiilor enunțate în Convențiile fundamentale ale ILO, a obiectivelor Programului de Țară „Munca Decentă”, semnat de Guvern și Organizația Internațională a Muncii în iunie 2006.

Scopul acestei acțiuni este de a contribui la eliminarea progresivă a migrației nereglementate, în special, a traficului de persoane. Activitatea se orientează spre formularea de măsuri ocupaționale eficiente, reglementarea migrației forței de muncă¹²³, perfecționarea mecanismelor de protecție a migranților nereglementați și victimelor traficului de ființe umane, precum și intensificarea dialogului și a cooperării între agențiile guvernamentale, partenerii sociali și societatea civilă. La finele proiectului se așteaptă o îmbunătățire a politicilor migraționale și legislației în domeniu, asigurarea accesului potențialilor migranți la informații cu privire la migrație și la căile legale de migrație, consolidarea Planului Național de Acțiuni Împotriva Traficului de Ființe Umane, sporirea numărului de victime referite serviciilor de asistență și de reintegrare social-economică etc. Partenerii de implementare ai proiectului sunt Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Protecției Sociale, Ministerul Familiei și Copilului, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Afacerilor Interne, alte instituții de stat, iar printre beneficiarii direcți ai proiectului se numără potențialii migranți, persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, victime și potențiale victime ale traficului de persoane.

Combaterea fenomenului

Potrivit datelor din T1'07 ale MAI, PG și CCTP în instanțele de judecată în 2006 au fost expediate spre examinare în fond 315 cauze penale pe infracțiunile legate de traficul de persoane dintre care 141 cauze penale de trafic de ființe umane, 52 – trafic de copii, 101 – proxenetism, 20 – organizarea migrației ilegale și 1 cauză penală privind organizarea cerșetoriei. Bineînțeles că acestea sunt doar o parte din multitudinea de cazuri care încă nu a fost depistate. Pentru săvârșirea acestor infracțiuni instanțele judecătorești în anul 2006 au condamnat 173 de persoane (în anul 2005 – 102), dintre care 62 pentru trafic de ființe umane, 85 pentru proxenetism, 7 pentru trafic de copii, 13 pentru inițierea și organizarea cerșetoriei, 4 pentru organizarea migrației ilegale și 2 persoane pentru munca forțată.

Analizele și comentariile sub toate aspectele a situației în domeniul vizat au scos în evidență, măsurile întreprinse de organele abilitate nu sunt suficiente pentru a înlătura factorii și condițiile ce favorizează migrația ilegală, inclusiv traficul de persoane. Nu în măsură deplină au fost realizate măsurile incluse în Planul Național de Acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane, aprobat prin hotărârea Guvernului nr.903 din 25.08.2005. Uneori analiza fenomenului se efectuează sporadic, fiind făcute concluzii exagerate. Deseori se atestă absența unor noi metodologii de investigare complexă a flagelului, fapt care ar permite depistarea filierelor transnaționale.

Pe lângă toate acestea, nu este adecvată calitatea procesului de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, calitatea exercitării urmăririi penale pe acest segment exercitat de CCTP, nu sînt elucidate rădăcinile, cauzele și pricinile care le-au favorizat. Deseori instanțele de judecată recurg la achitarea inculpaților fără a veni și cu motive de rigoare. Spre exemplu, în anul 2006 procurorii au reprezentat acuzarea de stat în 12581 cauze penale, iar instanțele de fond au adoptat sentințe de achitare pe 258 cauze în privința a 353 inculpați¹²⁴.

Printre principalele motive, drept care sînt întemeiate sentințele instanțelor judecătorești de achitare, conform analizei efectuate de procurori putem enumăra: nedeterminarea modului de comitere a infracțiunii; a semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei; ignorarea prevederilor legislației în vigoare la momentul săvârșirii și incriminării faptei; obținerea probelor cu încălcarea esențială a dispozițiilor Codului de procedură penală; crearea premiselor pentru întemeierea greșită a acuzațiilor pe probe nule ce nu pot fi puse în baza sentinței de condamnare; caracterul arbitrar al unor sentințe de achitare, demonstrează imperfecțiunea prevederilor legii cu referire la definitivarea întimei convingeri a judecătorului ș.a.

¹²³ În 2005, Organizația Internațională a Muncii a realizat prima estimare globală a numărului de persoane supuse muncii forțate din întreaga lume. Conform raportului „O alianță globală împotriva muncii forțate”, cel puțin, 12,3 milioane de persoane din întreaga lume sunt supuse muncii forțate sau fiecare a 500-a persoană de pe mapamond. Veniturile ilicite obținute de către traficanți în urma activităților de trafic în scopul exploatarea muncii sunt estimate la circa 32 de miliarde USD anual.

¹²⁴ <http://www.procuratura.md/md/com/>

Grila de monitorizare 9. Combaterea traficului de ființe umane

Indicatori / Domenii	Evoluții / involuții în T1-2007	Impactul practic al schimbărilor	Factori care favorizează / defavorizează progresul	Cuantificarea progresului T1-07	Surse utilizate pentru evaluare
Evoluția fenomenului TFU	<ul style="list-style-type: none"> Numărului oficial de persoane traficate este încă mare; 	<ul style="list-style-type: none"> Polarizarea societății; Abandonul copiilor; Neglijența persoanelor care cad victime fenomenului; 	<ul style="list-style-type: none"> Implicarea încă redusă a factorilor de decizie; Reticența uneori a opiniei publice; 	0	MAI (www.mai.md), Procuratura Generală, LaStrada, Winrock International etc.
Coordonarea acțiunilor	<ul style="list-style-type: none"> O mai bună colaborare între structurile specializate de monitorizarea și evaluarea TFU și organele de stat; 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea numărului de persoane care au căzut sub incidența legii și condamnate; Societatea devine mai receptivă la TFU; 	<ul style="list-style-type: none"> Procesarea unică datelor sistematizate este încă dificilă; Organizațiile de profil și cele de stat din provincie sînt mai inerte; 	+1	MAI, Procuratura Generală, LaStrada, Winrock International etc.
Prevenirea TFU și asistarea victimelor	<ul style="list-style-type: none"> Conlucrare eficientă dintre misiunile internaționale și cele naționale în prevenirea și asistarea victimelor TFU; 	<ul style="list-style-type: none"> Contribuții financiare și logistice pentru prevenirea și asistarea victimelor TFU; Pe termen mediu și lung: populația ar putea fi mai receptivă și precaută; 	<ul style="list-style-type: none"> Suținerea acordată din partea organizațiilor internaționale; Dorința actorilor locali de a se implica tot mai insistent în prevenirea fenomenului; Punerea în aplicare a Regulamentului de organizare și funcționare a instituțiilor specializate; 	+1,5	MAI, Procuratura Generală, LaStrada, Winrock International etc.
Combaterea fenomenului	<ul style="list-style-type: none"> Au fost condamnate mai multe persoane implicate în TFU 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea numărului de persoane supuse justiției care au fost implicate în practicarea TFU; Mijloacele de informare în masă au fost mai receptive la mediatizarea fenomenului; 	<ul style="list-style-type: none"> Victimele TFU sînt mai receptive în colaborarea cu organele de poliție; Desfășurarea a câteva întruniri de prevenire și combatere a TFU; 	+0,5	MAI, Procuratura Generală, LaStrada, Winrock International etc.
	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea mai intensă a cooperării internaționale; Uneori calitatea proceselor de judecată lasă de dorit; 	<ul style="list-style-type: none"> Experiență acumulată; Sporirea operativității; Mai multe persoane complice în practicarea TFU au fost achitate de judecată; 	<ul style="list-style-type: none"> Deschiderea demonstrată de structurile de combatere a TFU din regiune; Activitatea intensă a ONG-urilor moldovenești; Nedeterminarea modului de comitere a infracțiunii; Crearea premiselor pentru întemeierea greșită a acuzațiilor; 		

DESPRE PROIECT ȘI ORGANIZAȚII

Acest raport este publicat în cadrul proiectului „Planul de acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană: document accesibil publicului (faza II)”. Proiectul este implementat de două organizații neguvernamentale, ADEPT și EXPERT-GRUP și finanțat de Fundația Soros-Moldova. Conceptul proiectului a apărut într-un context politic dinamic, determinat de factori politici, economici și sociali. În acest context implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană va fi o sarcină pe cât de complexă, pe atât de importantă. Guvernul, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și alte autorități publice centrale vor avea rolul principal în implementarea Planului de Acțiuni. Dar un rol important îi revine și societății civile, atât în promovarea Planului de Acțiuni în societate, cât și în monitorizarea procesului.

În aceste circumstanțe, proiectul are menirea să creeze un cadru larg și deschis pentru promovarea dezbaterilor în societatea moldovenească pe marginea implementării Planului de Acțiuni. Proiectul are două obiective:

Obiectivul 1: Îmbunătățirea cunoașterii Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în rândul organizațiilor neguvernamentale și societății în ansamblu pentru a facilita implicarea lor în discuțiile pe marginea politicilor europene ale Republicii Moldova.

Obiectivul 2: Influențarea procesului de adoptare a politicilor publice prin analiza și expertiza domeniilor vizate de Planul de Acțiuni într-o modalitate care ar face procesul mai eficient, mai transparent și mai orientat spre realizarea acțiunilor prevăzute de Plan.

Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT este o organizație neguvernamentală, nonprofit, independentă și nepartizantă care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. ADEPT a fost înregistrată în ianuarie 2000. ADEPT a obținut statutul de organizație de utilitate publică. ADEPT este un centru analitic și practic care oferă expertiză asupra proceselor electorale și democratice din Republica Moldova, Europa de Sud-est și Comunitatea Statelor Independente. Misiunea ADEPT este de a promova și susține participarea cetățenească la toate aspectele vieții publice.

EXPERT-GRUP este un centru de analize independent care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. Fiind o organizație neguvernamentală, EXPERT-GRUP nu este afiliat politic și decide în mod independent asupra strategiei sale instituționale. Misiunea EXPERT-GRUP este de a contribui la dezvoltarea economică și democratică a Republicii Moldova și la consolidarea competitivității sale internaționale. Instrumentele practice prin care EXPERT-GRUP urmărește misiunea sa sînt analizele și cercetările efectuate la standarde internaționale de calitate. Domeniile principale de expertiză ale organizației sînt politicile economice, de integrare europeană și managementul privat și public.